

Nr 64.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 22 januari 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt
- 2) lag om ändrad lydelse av 33 § taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att ersättning, som på grund av lagen om allmän sjukförsäkring eller lagen om yrkesskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, annorledes än i form av livränta, skall utgöra icke skattepliktig inkomst för denne. Uppbär anställd under sjukdom lön av arbetsgivaren och har denne jämlikt 28 § lagen om allmän sjukförsäkring rätt att lyfta arbetstagaren tillkommande ersättningsbelopp från sjukkasse, förordas att så stor del av lönen, som motsvarar vad arbetsgivaren sålunda äger uppbära, skall vara skattefri hos den anställde. Avgift för den allmänna sjukförsäkringen föreslås vara avdragsgill endast i den mån den rymmes inom ramen för det till 200 kronor respektive 400 kronor maximerade avdraget för försäkringsavgifter m. m.

¹ *Bihang till riksdagens protokoll 1953. 1 saml. Nr 64.*

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 19 § och 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt anvisningarna till 19 § och punkt 1 av anvisningarna till 31 § nämnda lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Nuvarande lydelse:

19 §.

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas i c k e:

vad som vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt tillfallit make eller vad som förvärvats genom arv, testamente, fördel av oskift bo eller gåva;

vinst å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom i andra fall än som avses i 35 §;

vinst i svenskt lotteri eller vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer och ej heller sådan vinst i utländskt lotteri eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer, som uppgår till högst 100 kronor;

ersättning, som enligt vad i lag eller särskild författning är stadgat utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring, så ock annan ersättning, vilken vid sjukdom, olycksfall eller arbetslöshet tillfallit någon på grund av försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller annan livränta;

Föreslagen lydelse:

19 §.

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas i c k e:

vad som vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt tillfallit make eller vad som förvärvats genom arv, testamente, fördel av oskift bo eller gåva;

vinst å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom i andra fall än som avses i 35 §;

vinst i svenskt lotteri eller vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer och ej heller sådan vinst i utländskt lotteri eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer, som uppgår till högst 100 kronor;

ersättning, som på grund av försäkring i allmän sjukkasse eller jämlikt lagen om yrkesskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått anordnades än från allmän sjukkasse till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring, ävensom ersättning, vilken vid sjukdom, olycksfall eller arbetslöshet tillfallit någon på grund av

¹ Senaste lydelse av 19 § och punkt 1 av anvisningarna till 31 §, se 1950:308, av 46 § 2 mom., se 1953:274 samt av anvisningarna till 19 §, se 1954:000.

Nuvarande lydelse:

belopp, som till följd av försäkringsfall eller återköp av försäkring-
en utgått på grund av kapitalförsäk-
ring;

ersättning på grund av skadeför-
säkring, dock ej i den mån köpe-
skilling, som skulle hava influtit
därest försäkrad egendom i stället
försåls, varit att hänföra till intäkt
av jordbruksfastighet, av annan fas-
tighet eller av rörelse eller i den mån
ersättningen eljest motsvarar sådan
skattepliktig intäkt eller motsvarar
sådan avdragsgill omkostnad, vilken
är att hänföra till någon av nämnda
förvärvskällor;

vinstandel eller återbäring, som ut-
gått på grund av annan försäkring
än pensionsförsäkring eller sådan
sjuk- eller olycksfallsförsäkring,
som tagits i samband med tjänst;

periodiskt understöd eller därmed
jämförlig periodisk intäkt, därför gi-
varen jämlikt bestämmelserna i 20 §
icke är berättigad till avdrag;

stipendier till studerande vid un-
dervisningsanstalter eller eljest av-
sedda för mottagarens utbildning;

allmänt barnbidrag.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

2 m o m. I hemortskommunen
äger skattskyldig, som varit här i
riket bosatt under hela beskattnings-
året, därjämte njuta avdrag:

1) för periodiskt understöd eller

Föreslagen lydelse:

annan försäkring, som icke lagits i
samband med tjänst, dock att till
skattepliktig inkomst räknas ersätt-
ning i form av pension eller annan
livränta;

belopp, som till följd av försäk-
ringsfall eller återköp av försäkring-
en utgått på grund av kapitalförsäk-
ring;

ersättning på grund av skadeför-
säkring, dock ej i den mån köpe-
skilling, som skulle hava influtit
därest försäkrad egendom i stället
försåls, varit att hänföra till intäkt
av jordbruksfastighet, av annan fas-
tighet eller av rörelse eller i den mån
ersättningen eljest motsvarar sådan
skattepliktig intäkt eller motsvarar
sådan avdragsgill omkostnad, vilken
är att hänföra till någon av nämnda
förvärvskällor;

vinstandel eller återbäring, som ut-
gått på grund av annan försäkring
än pensionsförsäkring eller sådan
sjuk- eller olycksfallsförsäkring,
som tagits i samband med tjänst;

periodiskt understöd eller därmed
jämförlig periodisk intäkt, därför gi-
varen jämlikt bestämmelserna i 20 §
icke är berättigad till avdrag;

stipendier till studerande vid un-
dervisningsanstalter eller eljest av-
sedda för mottagarens utbildning;

allmänt barnbidrag.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

2 m o m. I hemortskommunen
äger skattskyldig, som varit här i
riket bosatt under hela beskattnings-
året, därjämte njuta avdrag:

1) för periodiskt understöd eller

Nuvarande lydelse:

därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke får avdragas från inkomsten av särskild förvärvskälla, dock att avdrag icke må ske för vad som utgått till person, tillhörande givarens hushåll, och ej heller, där understödet icke utgjort skadestånd, för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran;

2) för *d e l s* sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige, *d e l s o c k* avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, därest avgiften under beskattningsåret erlagts för försäkring, vilken äges av den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn; samt

3) för premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 §.

Därest skattskyldig ——— nämnda tid.

Avdrag, som — — — 400 kronor.

Föreslagen lydelse:

därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke får avdragas från inkomsten av särskild förvärvskälla, dock att avdrag icke må ske för vad som utgått till person, tillhörande givarens hushåll, och ej heller, där understödet icke utgjort skadestånd, för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran;

2) för *d e l s* sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige, *d e l s o c k* avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, därest avgiften under beskattningsåret erlagts för försäkring, vilken äges av den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn; samt

3) för *d e l s* sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående sjukförsäkringsavgift enligt lagen om allmän sjukförsäkring, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige, *d e l s o c k* premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör obligatorisk försäkring enligt lagen om allmän sjukförsäkring.

Därest skattskyldig ——— nämnda tid.

Avdrag, som — — — 400 kronor.

Nuvarande lydelse:

till 31 §.

1. Med pension — — — eller an-
norledes.

Med p e n s i o n s f ö r s ä k r i n g
— — — försäkringen upphör.

Ålderspension, som — — — anses
skälig.

Med efterlevandepension — — —
personer leva.

Såsom efterlevandepension — —
— vara pensionsförsäkring.

Vid tillämpningen — — — vid
omgifte.

Kapitalbelopp, som — — — av
efterlevandepensionen.

Skall enligt — — — två år.

Med k a p i t a l f ö r s ä k r i n g —
— — än pensionsförsäkring.

Innehåller avtal — — — en kapi-
talförsäkring.

Kan livförsäkring, — — — Kungl.
Maj:t.

Försäkring, vilken — — — dess
ingående.

Premiefrielseförsäkring skall —
— — som huvudförsäkringen.

För att försäkring skall anses hava tagits i samband med tjänst erfordras, att enligt anställningsavtalet skyldighet föreligger för arbetstagare att hava sådan försäkring eller att, om sådan skyldighet icke föreligger, premier för försäkringen skola gäldas av arbetsgivaren eller av denne jämte arbetstagaren. För att sjuk- eller olycksfallsförsäkring skall anses hava tagits i samband med tjänst erfordras utöver vad förut sagts, att anmälan angående nyssnämnda förhållanden skett hos försäkringsanstalten. Försäkring enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete an-

Föreslagen lydelse:

till 31 §.

1. Med pension — — — eller an-
norledes.

Med p e n s i o n s f ö r s ä k r i n g
— — — försäkringen upphör.

Ålderspension, som — — — anses
skälig.

Med efterlevandepension — — —
personer leva.

Såsom efterlevandepension — —
— vara pensionsförsäkring.

Vid tillämpningen — — — vid
omgifte.

Kapitalbelopp, som — — — av
efterlevandepensionen.

Skall enligt — — — två år.

Med k a p i t a l f ö r s ä k r i n g —
— — än pensionsförsäkring.

Innehåller avtal — — — en kapi-
talförsäkring.

Kan livförsäkring, — — — Kungl.
Maj:t.

Försäkring, vilken — — — dess
ingående.

Premiefrielseförsäkring skall —
— — som huvudförsäkringen.

För att försäkring skall anses hava tagits i samband med tjänst erfordras, att enligt anställningsavtalet skyldighet föreligger för arbetstagare att hava sådan försäkring eller att, om sådan skyldighet icke föreligger, premier för försäkringen skola gäldas av arbetsgivaren eller av denne jämte arbetstagaren. För att sjuk- eller olycksfallsförsäkring skall anses hava tagits i samband med tjänst erfordras utöver vad förut sagts, att anmälan angående nyssnämnda förhållanden skett hos försäkringsanstalten. Försäkring i allmän sjuk-kassa eller enligt lagen om

Nuvarande lydelse:

ses icke såsom försäkring, tagen i samband med tjänst.

Föreslagen lydelse:

yrkesskadeförsäkring anses icke såsom försäkring, tagen i samband med tjänst.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1955 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1955 eller tidigare år. Äldre bestämmelser skola tillämpas jämväl då efter det denna lag trätt i kraft ersättning vid sjukdom eller olycksfall i arbete utbetalas av arbetsgivare, enär denne stått s. k. självrisk enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Förslag

till

**förordning om ändrad lydelse av 33 § taxeringsförordningen
den 28 september 1928 (nr 379).**

Häri genom förordnas, att 33 § taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

33 §.

Till ledning — — — utbetalda beloppet.

I uppgift, som avses under a), skola vid angivandet av de åtnjutna förmånernas belopp däri inräknas skatter, försäkringsavgifter och dylikt, som arbetsgivaren erlagt för vederbörandes räkning, särskilda felräkningspenningar, ersättning för representationskostnad vid kommunal eller enskild tjänst ävensom gratifikation i penningar eller annat, varjämte anteckning skall göras angående de förmåner i övrigt, som följt med anställning eller uppdrag, såsom fri kost, boställe, bostad eller löningsjord eller inkomst av sportler, expeditiöslösen, bötes- eller be-

Föreslagen lydelse:

33 §.

Till ledning — — — utbetalda beloppet.

I uppgift, som avses under a), skola vid angivandet av de åtnjutna förmånernas belopp däri inräknas skatter, försäkringsavgifter och dylikt, som arbetsgivaren erlagt för vederbörandes räkning, särskilda felräkningspenningar, ersättning för representationskostnad vid kommunal eller enskild tjänst ävensom gratifikation i penningar eller annat, varjämte anteckning skall göras angående de förmåner i övrigt, som följt med anställning eller uppdrag, såsom fri kost, boställe, bostad eller löningsjord eller inkomst av sportler, expeditiöslösen, bötes- eller be-

¹ Senaste lydelse av 33 §, se 1953:280.

Nuvarande lydelse:

slagsandelar eller andra liknande, ej till beloppet bestämda inkomster. Avser uppgiven förmån endast en del av året, skall upplysning meddelas om den tidrymd, för vilken förmånen utgått. Har från annan arbetsgivare än statlig myndighet utgått särskild resekostnads- eller traktementsersättning, skall i uppgiften angivas beloppet av sådan ersättning jämte antalet dagar, för vilka traktementsersättning utgått. Därest vid avlönings utbetalande avdrag skett för löntagarens eller hans efterlevandes pensionering, skall i uppgiften upptagas endast den återstående avlöningen men upplysning lämnas om att sådant avdrag skett.

Beträffande annan — — — för lyftning.

Vid fullgörande — — — nämnda debetsedel.

Arbetsgivare, som — — — i huvudbok.

Föreslagen lydelse:

slagsandelar eller andra liknande, ej till beloppet bestämda inkomster. Avser uppgiven förmån endast en del av året, skall upplysning meddelas om den tidrymd, för vilken förmånen utgått. Har från annan arbetsgivare än statlig myndighet utgått särskild resekostnads- eller traktementsersättning, skall i uppgiften angivas beloppet av sådan ersättning jämte antalet dagar, för vilka traktementsersättning utgått. *Har arbetsgivare uppburit den anställde tillkommande ersättning på grund av försäkring i allmän sjukkasse, skall i uppgiften angivas jämväl beloppet av vad sålunda uppburits.* Därest vid avlönings utbetalande avdrag skett för löntagarens eller hans efterlevandes pensionering, skall i uppgiften upptagas endast den återstående avlöningen men upplysning lämnas om att sådant avdrag skett.

Beträffande annan — — — för lyftning.

Vid fullgörande — — — nämnda debetsedel.

Arbetsgivare, som — — — i huvudbok.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 januari
1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet vissa *frågor rörande beskattning av förmåner, utgående på grund av den allmänna sjukförsäkringen, m. m.* samt anför därvid följande.

Inledning.

Lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring (i fortsättningen benämnd S. F. L.) träder i kraft den 1 januari 1955. Enligt vad som föreslagits i propositionen nr 60 med förslag till lag om yrkesskadeförsäkring, m. m. kommer 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete och lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar att upphöra gälla med utgången av år 1954 och försäkringsformerna enligt dessa lagar att avlösas av en gemensam försäkring för yrkesskada.

I och med att lagstiftningen om de nu nämnda försäkringarna sättes i kraft kommer vissa beskattningsspörsmål att aktualiseras och vissa ändringar i skattelagarna att bli erforderliga. Dessa ändringar bör med hänsyn bl. a. till källskatteuppbörden efter den 1 januari 1955 och till förhandlingarna på arbetsmarknaden beslutas vid 1954 års riksdag. I det följande skall jag beröra dessa spørsmål, såvitt avser de materiella reglerna på beskattningsrättens område. Vad beträffar de frågor, som sammanhänger med uppbörden av avgifterna för dessa försäkringar m. m., kommer jag att anmäla dessa vid ett senare tillfälle.

Frågan om de av sjukförsäkringsreformen föranledda ändringarna i kommunalskattelagen har behandlats i en inom finansdepartementets rättsavdelning upprättad *promemoria angående vissa beskattningsfrågor, aktualiserade av sjukförsäkringsreformen.*

Med anledning av nämnda promemoria har, efter remiss, *yltranden* avgivits av kammarrätten, slatskontoret, riksskattenämnden, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Södermanlands, Kalmar, Älvsborgs, Kopparbergs och Västerbottens län, Landsorganisationen i Sverige, försäkringsanstalterna Folket och Samarbeta (Folksam), Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska landskommunernas förbund, Svenska personalpensionskassan, Svenska sjukkassee förbundet, Svenska stadsförbundet, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges industriförbund, Sveriges kommunalanställdas pensionskassa, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Thulebolagen samt Tjänstemännens centralorganisation.

Kort översikt över de förmåner, som kan utgå på grund av den allmänna sjukförsäkringen eller yrkesskadeförsäkringen, m. m.

Den allmänna sjukförsäkringen är till sin karaktär dels obligatorisk och dels frivillig. Den handhas av allmänna sjukkassor — centralsjukkassor och lokalsjukkassor — med geografiskt avgränsade verksamhetsområden. Även yrkesskadeförsäkringen är enligt vad som föreslagits dels obligatorisk och dels frivillig och skall äga rum i riksförsäkringsanstalten eller för ändamålet bildat ömsesidigt försäkringsbolag.

A. Den obligatoriska sjukförsäkringen.

I fråga om försäkringspliktens omfattning gäller i princip att vuxna svenska medborgare genom medlemskap i allmän sjukkassa är försäkrade enligt S. F. L. Försäkringspliktig är sålunda varje svensk medborgare, som är bosatt i riket, från och med kalendermånaden efter den under vilken han fyllt 16 år. Detsamma gäller den som, utan att vara svensk medborgare, är bosatt och mantalsskriven i riket. Annan än den som är försäkringspliktig må ej vara medlem i allmän sjukkassa.

Den allmänna sjukförsäkringen omfattar dels en *sjukvårdsförsäkring*, dels en *sjukpenningförsäkring*.

Sjukvårdsförsäkrad är varje medlem i allmän sjukkassa. Sjukkassemedlems barn under 16 år blir automatiskt sjukvårdsförsäkrat.

För att bli *sjukpenningförsäkrad* måste sjukkassemedlemmen åtnjuta en årsinkomst av förvärvsarbete uppgående till minst 1 200 kronor. Dock är även sjukkassemedlems hustru, som icke själv haft årsinkomst av förvärvsarbete å minst 1 200 kronor, sjukpenningförsäkrad under tid, då hon ej uppbär folkpension. Varje sjukpenningförsäkrad erhåller vid sjukdom en grundsjukpenning av 3 kronor om dagen. För arbetstagare är grundsjukpenningen obligatoriskt påbyggd med en tilläggssjukpenning, om vederbörandes inkomst av tjänst uppgår till minst 1 800 kronor om året. De sjuk-

penningförsäkrade skall inplaceras i olika sjukpenningklasser allt efter storleken av inkomsten av tjänst. Tilläggssjukpenningens belopp varierar allt efter sjukpenningklass och utgör lägst en krona och högst 17 kronor om dagen. Maximibeloppet tillkommer den, vilkens årsinkomst av tjänst uppgår till 14 000 kronor eller mer. Efter nittio dagar sker viss reduktion av sjukpenningen, dock ej i de lägsta klasserna. Beträffande indelningen i sjukpenningklasser och sjukpenningens belopp må hänvisas till tabellen i 22 § S. F. L.

På grund av den obligatoriska sjukförsäkringen utgår i huvudsak följande förmåner till de försäkrade:

1) På grund av den obligatoriska *sjukvårdsförsäkringen*:

Ersättning helt eller delvis för

- a) läkarvårdsutgifter och dyl.,
- b) utgifter för sjukhusvård,
- c) utgifter för resor till och från läkare eller till sjukhus (även ersättning till den sjukes följeslagare kan utgå), samt
- d) kostnader för sjukgymnastik, bad, massage m. m., dock endast hos vissa sjukkassor.

2) På grund av den obligatoriska *sjukpenningförsäkringen*:

- a) grundsjukpenning, vilken kan vara hel eller halv (3 kronor respektive en krona 50 öre per dag),
- b) tilläggssjukpenning, vilken likaså kan vara hel eller halv, utgör minst en och högst 17 kronor per dag för de första 90 dagarna och därefter 3—12 kronor för dag under återstoden av sjukhjälpstiden, som i regel är två år,
- c) barntillägg till sjukkassemédlem som har sjukvårdsförsäkrat barn med 1, 2 eller 3 kronor för dag allt efter antalet barn, samt
- d) hempenning, som utgår i stället för sjukpenning då den försäkrade åtnjuter sjukhusvård. Hempenningen utgår i regel med ett belopp, som är 3 kronor mindre än sjukpenningen, dock högst med hälften av sjukpenningens belopp.

Kostnaderna för den obligatoriska sjukförsäkringen avses skola täckas med *dels* sjukkassemédlemnarnas årsavgifter, vilkas storlek växlar efter sjukpenningklass, *dels* årsbidrag från arbetsgivare, vilka bidrag bestämmas i förhållande till de utbetalade lönebeloppen, *dels* ock statsbidrag.

B. Den frivilliga sjukförsäkringen.

Den frivilliga sjukförsäkringen, som endast avser sjukpenningförsäkringen, är avsedd att göra det möjligt för egna företagare och andra inkomsttagare, som har annan arbetsinkomst än inkomst av tjänst, att genom frivillig tilläggssjukpenningförsäkring under sjukdom kunna uppbära lika mycket som om hela deras inkomst hade varit inkomst av tjänst. Vidare

förekommer en frivillig sjukpenningförsäkring för sjukkassemédlem, som på grund av studier eller annan utbildning är förhindrad att ägna sig åt förvärvsarbete. Sjukpenningen för studerande kan utgöra 3, 4, 5 eller 6 kronor för dag. Slutligen föreligger möjlighet för sjukkassemédlems hustru att teckna frivillig tilläggsförsäkring med sådant belopp, att hon under sjukdom kan erhålla en sjukpenning om högst 6 kronor för dag. Kostnaderna för den frivilliga försäkringen skall finansieras genom de försäkrades egna avgifter och genom statsbidrag.

C. Den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen.

Yrkesskadeförsäkringen är som förut nämnts avsedd att ersätta de nuvarande försäkringarna för olycksfall i arbete enligt 1916 års lag och för vissa yrkessjukdomar enligt 1929 års lag. Samordning skall äga rum mellan den allmänna sjukförsäkringen och den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen på så sätt, att sjukförsäkringen övertar regleringen av de mera kortvariga yrkesskadorna och under viss tid av de långvarigare. Under ifrågasvarande tid, den s. k. samordningstiden, skall ersättning till den yrkesskadade utges av sjukkassa i enlighet med de för sjukdomar i allmänhet gällande bestämmelserna i sjukförsäkringslagen. Efter utgången av samordningstiden skall ersättning vid yrkesskada utgå från den försäkringsinrättning, i vilken den skadade är yrkesskadeförsäkrad, och med tillämpning av de särskilda reglerna för yrkesskadeförsäkringen. Samordningstiden omfattar tiden t. o. m. nittionde dagen efter olycksfallsdagen eller vid annan yrkesskada än olycksfall från yppandedagen. Samordningstiden upphör dock senast, då rätt till livränta enligt yrkesskadeförsäkringslagens regler inträder.

Ett undantag från reglerna om samordning har ansetts böra göras i vissa speciella fall, nämligen då en skada under samordningstiden medför behov av tandläkarvård eller konstgjorda lemmar o. dyl., i vilka fall ersättning föreslås skola utgå enligt yrkesskadeförsäkringslagens bestämmelser.

I övrigt föreslås yrkesskadeförsäkringen i de delar, som är av intresse ur beskattningssynpunkt, skola utformas på i stort sett samma sätt som den allmänna olycksfallsförsäkringen. Den är således obligatorisk för dem, som arbetar för annans räkning. Kostnaderna för försäkringen bestrides av arbetsgivarna. Arbetsgivare kan i vissa fall liksom för närvarande stå självrisk. Denna kommer emellertid i regel icke att inträda förrän efter samordningstidens slut.

De ersättningar, som i propositionen nr 60 föreslagits skola utgå på grund av yrkesskadeförsäkringen, är i huvudsak:

- a) för kostnad för läkarvård eller tandläkarvård, m. m.,
- b) » » » sjukhusvård, m. m.,
- c) » » » läkemedel, proteser m. m.,
- d) sjukpenning jämte barntillägg,

- e) hempenning,
- f) vårdbidrag,
- g) livränta vid förlust eller nedsättning av arbetsförmågan,
- h) kapitalbelopp vid förlust eller nedsättning av arbetsförmågan (kan under vissa förutsättningar utgivas i stället för livränta),
- i) begravningshjälp och
- j) livränta till efterlevande (kan i vissa fall utbytas mot kapitalbelopp).

Storleken av den sjukpenning, som utgår efter samordningstidens utgång, bestämmes i regel av den sjukpenningklass, till vilken den skadade med hänsyn till sin årliga arbetsförtjänst är att hänföra. Den utgör minst 3 kronor och högst 20 kronor. Sedan den skadade fyllt 67 år minskar sjukpenningen utom i de lägsta sjukpenningklasserna. Storleken av sjukpenningens belopp i olika sjukpenningklasser framgår av tabellen i 13 § i förslaget till yrkesskadeförsäkringslag, till vilken jag torde få hänvisa.

D. Den frivilliga yrkesskadeförsäkringen.

I propositionen med förslag till lag om yrkesskadeförsäkring m. m. föreslås, att frivillig sådan försäkring skall kunna meddelas för sådana kategorier anställda, som ej omfattas av den obligatoriska försäkringen. Den frivilliga yrkesskadeförsäkringen skall avse olycksfallsskador och därmed i den obligatoriska försäkringen jämställda sjukdomar. Under samordningstiden föreslås ersättning skola utgå endast i samma omfattning som vid skada, omfattad av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen. Efter utgången av samordningstiden bör ersättning utgå från sjukförsäkringen som vid vanlig sjukdom och från yrkesskadeförsäkringen i form av vissa tillägg. Kostnaderna för försäkringen bestrides av försäkringstagarna.

Beskattning av ersättning, som utgått på grund av sjukvårdsförsäkringen.

Gällande rätt.

Enligt 19 § och 32 § 1 mom. kommunalskattelagen utgör ersättning, som på grund av försäkring eller enligt stadgande i lag eller särskild författning utgått för sjukvårdskostnader eller läkarkostnader, icke skattepliktig inkomst. Förmån av fri sjukvård eller fri tandvård, som åtnjutits på grund av tjänst, skall i regel icke upptagas såsom intäkt.

Departementspromemorian.

I departementspromemorian har anförts, att de ersättningar, som kunde utgå på grund av den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen, redan med nu gällande beskattningsregler skulle bli hänförliga till icke skattepliktig inkomst och att någon anledning att göra ändring i detta förhållande icke föreläge.

Remissyttrandena.

I regel har frågan om beskattningen av sjukvårdsförmåner o. d. icke närmare berörts i remissyttrandena. Frågan huruvida sådan förmån skall vara skattepliktig eller ej har vanligen anknutits till spørsmålet om skatteplikt för ersättning på grund av sjukpenningförsäkringen. Som av min fortsatta redogörelse kommer att framgå har i flertalet remissyttranden tillstyrkts, att sistnämnda ersättning skall vara skattefri i varje fall tills vidare. Av de remissinstanser, som avstyrkt sådan skattefrihet, har *Sveriges akademikers centralorganisation* uttryckligen förklarat, att förhållandena beträffande ersättning på grund av sjukvårdsförsäkringen vore sådana, att det syntes motiverat att icke beskatta dylik ersättning.

Departementschefen.

Oavsett till vilket resultat man kommer i frågan om skatteplikt för ersättning, som utgått på grund av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen, bör enligt min mening ersättning, som utgått på grund av den allmänna sjukvårdsförsäkringen, vara skattefri. Denna uppfattning överensslämmer med den ståndpunkt, som statsmakterna tidigare inlagit till frågan om beskattning av ersättningar som avser sjukvårds- och läkarekostnader.

Beskattning av ersättning, som på grund av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen utgått till den försäkrade.

Gällande rätt.

Vid beskattningen av försäkringstagare har man i de svenska skattelagarna tillämpat två metoder. Enligt den ena metoden medgives rätt till avdrag för erlagda försäkringspremier, men beskattas å andra sidan hela det utfallande försäkringsbeloppet. Enligt den andra metoden föreligger icke avdragsrätt för premierna, men utfallande försäkringsbelopp blir helt skattefria eller beskattas endast till ett reducerat belopp.

Enligt 19 § kommunalskattelagen gäller bl. a., att till skattepliktig inkomst icke skall räknas ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av försäkring, som icke tagits i samband med tjänst; dock att till skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller annan livränta. Det sagda gäller jämväl ersättning, som enligt vad i lag eller särskild författning är stadgat utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring. Ersättning, som i annan form än livränta utgått på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, vilken tagits i samband med tjänst, beskattas enligt 32 § 1 mom. kommunalskattelagen; från beskattning undantages dock ersättning för sjukvårds- och läkarekostnader.

I enlighet med den ena av de nyss nämda metoderna för försäkrings-

beskattning är i princip avdrag icke medgivet för premier för sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som icke tagits i samband med tjänst; de utfallande beloppen är ju icke skattepliktiga för mottagaren. Av sociala skäl har dock medgivits viss avdragsrätt för sådana premier, nämligen inom ramen för ett speciellt avdrag, vilket maximerats för ogift skattskyldig till 200 kronor och för äkta makar till sammanlagt 400 kronor.

Departementspromemorian.

I departementspromemorian har erinrats om den skillnad som för närvarande föreläge mellan å ena sidan sjuk- och olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst, och å andra sidan försäkringar av detta slag, som icke tagits i samband med tjänst. Den allmänna sjukförsäkringen borde i likhet med vad nu gällde beträffande försäkringen enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete hänföras till försäkring, som icke tagits i samband med tjänst. Erinran härom borde intagas i punkt 1 av anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen.

Beträffande de ersättningar, som i form av sjukpenning, barn tillägg eller hempenning kan utgå på grund av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen, har i promemorian anförts, att man vid fastställandet av ersättningsbeloppens storlek utgått från att ersättningarna skulle vara fria från skatt. Där har vidare erinrats om, att frågan om beskattningen av ersättningar på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, vilken icke tagits i samband med tjänst, varit föremål för statsmakternas övervägande år 1950, då ett av 1944 års allmänna skattekommitté framlagt förslag att dylika ersättningar skulle beskattas hade avvisats. I promemorian har vidare framhållits, att chefen för finansdepartementet såsom skäl mot beskattning av dylika ersättningar i propositionen nr 93/1950 anført bl. a., att i händelse av beskattning de då gällande ersättningsbeloppen finge omräknas till högre belopp för att ej värdet av förmånerna skulle minskas samt att för försäkringsanstalter och beskattningsmyndigheter skulle uppstå ett betungande merarbete. Departementschefen hade vidare uttalat, att frågan om beskattning av ersättning på grund av dylika försäkringar — däri inbegripet jämväl frågan om beskattning av vissa livräntor med reducerat belopp — i annat sammanhang borde upptagas till ytterligare överväganden. I anslutning härtill hade bevillningsutskottet i betänkande nr 49/1950 anført, att gällande regler för beskattning av sjuk- och olycksfallsförsäkringstagare icke vore tillfredsställande. Särskilt hade utskottet framhållit, att mången gång ingen saklig skillnad funnes mellan sjukförsäkring och invalidpensionsförsäkring, men att det oaktat olika skatteregler gällde för dessa båda slag av försäkringar. Med hänsyn härtill hade utskottet ansett, att frågan om beskattning av sjuk- och olycksfallsförsäkringstagare snarast borde upplagas till omprövning.

Härefter anføres i departementspromemorian.

För beskattning av de ersättningar, som utfaller på grund av försäkring, vilken icke tagits i samband med tjänst, kan anföras det skälet att det i så fall skulle vara möjligt att uppnå större konsekvens i beskattningssystemet. Den nuvarande av bevillningsutskottet påtalade skillnaden i beskattningshänseende mellan ersättning på grund av sjukförsäkring och invalidpension skulle då försvinna. Vidare skulle man genom en sådan beskattning minska möjligheterna till överkompensation vid sjukdom. Det får nämligen antagas, att i många fall de nu utgående ersättningarna i form av sjuklön eller invalidpension och dyl. ej kan ändras. I åtskilliga sådana fall torde vederbörande få sammanlagt större ersättning vid sjukdom än eljest. Även om detta ofta är motiverat med hänsyn till ökade kostnader under sjukdom, kommer i vissa fall att inräffa att det ställer sig förmånligare ur ersättningssynpunkt att på grund av sjukdom vara frånvarande från arbetet än att arbeta. Om sjukpenningen enligt S. F. L. blir skattefri kommer dels denna förmån att bli större, dels antalet fall då överkompensation uppkommer att öka. Blir sjukpenningen skattefri, kommer det att bli förenat med avsevärda svårigheter att, i de fall då full kompensation skall ges vid sjukdom, bestämma sjuklörens belopp så att icke summan av sjukpenningen och sjuklönen minskad med skatten å sjuklönen blir större än ordinarie lön minskad med därå belöpande skatt. Om full kompensation skulle ges i alla lägen måste i flertalet fall en viss överkompensation bli följden, såvida icke sjuklönen fastställs till varierande belopp. Kompensationsgraden inom sjukpenningförsäkringen varierar f. ö. också dels vid olika inkomstlägen i en och samma sjukpenningklass, dels mellan gifta och ogifta, dels efter barnantalet och dels inom olika kommuner. Faran för överkompensation bör dock ej överdrivas, då det gäller beskattningsreglernas utformning; att märka är att för den obligatoriska sjukförsäkringens del icke finnes någon bestämmelse i syfte att hindra överförsäkring. Man har utgått från att denna försäkring bör vara grunden för medborgarnas skydd under sjukdom och att kompletterande hjälpformer bör anpassas efter sjukförsäkringen. Vid denna anpassning bör givetvis i möjligaste mån hänsyn tas till skatteförhållandena.

Även om starka skäl talar för att ersättning på grund av sjukförsäkringen skall beskattas, torde detta dock f. n. vara ogenomförbart, då i så fall en höjning av ersättningsbeloppen bleve erforderlig, vilket skulle förutsätta väsentliga ändringar i sjukförsäkringslagen.

Mot beskattning av på grund av sjukförsäkring utfallande ersättning talar fortfarande även praktiska skäl. Skulle ersättningarna bli skattepliktiga, torde detta förutsätta att sjuk-kassorna finge lov att belungas med skyldighet att göra avdrag för källskatt vid utbetalning och åtminstone i viss omfattning åläggas skyldighet att lämna uppgifter till taxeringsmyndigheterna om utbetalade belopp. Med hänsyn till sjuk-kassornas stora arbetsbörda i samband med övergången till allmän sjukförsäkring torde detta icke låta sig göra. Tills vidare synes därför böra anstå med omprövning av frågan om beskattningen av ifrågakvarande ersättningar.

Remissyttrandena.

Förslaget i promemorian, att utfallande sjukpenningbelopp skall vara skattefria, har blivit föremål för delade meningar hos remissinstanserna. Flertalet har dock accepterat att beloppen skulle vara skattefria, men många

har fogat den reservationen vid sitt uttalande att en omprövning av frågan borde ske, sedan man fått större erfarenhet av sjukförsäkringen.

Riksskattenämnden anför.

Det lär icke kunna förnekas att en beskattning av utfallande försäkringsbelopp skulle ur systematisk synpunkt utgöra den hållbaraste grunden och ge de bästa möjligheterna att undvika inkonsekvenser och överkompensation i samband med beskattningen. Likväl måste sägas att denna väg för närvarande icke är framkomlig. Den år 1950 valda linjen med principiell skattefrihet för sjukförsäkrings- och olycksfallsförsäkringsersättningar kan icke nu brytas upp, eftersom detta skulle förutsätta en väsentlig omarbetning av sjukförsäkringslagen med omräkning av ersättningsbeloppen. Riksskattenämnden kan därför instämma i vad som anföres i promemorian om att ersättningar på grund av sjukförsäkringen böra behandlas enligt nu gällande regler, d. v. s. lämnas skattefria, och att tills vidare bör anstå med en omprövning av denna skattefrihet.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har framhållit, att frågan om beskattning av ersättning, som på grund av försäkring eller eljest utgått vid sjukdom, hittills hade utgjort ett spörsmål av relativt begränsad räckvidd. Då lagen om allmän sjukförsäkring i princip skulle tillämpas å alla inom riket bosatta och mantalsskrivna vuxna personer, bleve frågan om beskattning av ersättningar vid sjukdom en angelägenhet av helt annan storleksordning än tidigare. Vid överbägandet huruvida gällande beskattningsregler med de i promemorian föreslagna ändringarna kunde anses representera en lämplig lösning av med sjukförsäkringsreformen uppkommande beskattningsfrågor, torde behandlingen i skattehänseende av sjukpenningen och därvid särskilt den obligatoriska tilläggssjukpenningen främst förtjäna uppmärksamhet. Även om den föreslagna skattefriheten för åtnjuten sjukpenning icke utan skäl kunde diskuteras ur principiell synpunkt, syntes de praktiska konsekvenserna av en sådan skattefrihet föranleda än större belänklichkeit. Det gällde här icke minst en fråga av svårbedömlig psykologisk natur, nämligen om den föreslagna skattelättnaden kunde vara ägnad att främja en tendens till ökad sjukledighet. Såsom i promemorian framhållits, talade å andra sidan onekligen skäl för att sjukpenningen borde få åtnjutas skattefritt. Då enligt promemorian beskattningen av ifrågavarande ersättningar förut-sattes senare komma att omprövas, förelåge möjlighet att före ett slutligt ställningstagande till beskattningsfrågan tillgodogöra sig den erfarenhet, som kunnat vinnas å området. Med hänsyn härtill ansåge sig länsstyrelsen icke böra avstyrka förslaget om skattefrihet för uppbyren sjukpenning.

Svenska stadsförbundet har i detta sammanhang uttalat, att en av samhället utgiven socialförmån, som representerade mottagarens enda inkomst, av praktiska skäl ej borde beskattas; detta vore att giva med ena handen och taga med den andra. Förenades förmånen åter med annan inkomst för samma år, borde den i princip beskattas, särskilt om den avsåge att

ersätta bortfallen inkomst; om förmånen ej bleve beskattad, komme dess reella värde att variera för olika mottagare, alltefter deras andra inkomster och övriga skatteförhållanden. Till de i promemorian angivna skälen för skattefrihet för sjukpenning kunde läggas, att beskattning kombinerad med omräkning av ersättningsbeloppen skulle leda till reellt höjda ersättningar i alla de fall, där mottagaren icke nådde upp till beskattningsbar inkomst. Med hänsyn till anförda skäl torde sjukersättningarna i och för sig icke böra beskattas. De inkonsekvenser, som från beskattningssynpunkt bleve följden härav, torde man få lov att tills vidare finna sig i.

Svenska försäkringsbolags riksförbund har ifrågasatt, om anledning föreläge att som skelt i departementspromemorian söka tillämpa beskattningsprinciperna beträffande privatförsäkring på socialförsäkringens område. I fråga om den allmänna sjukförsäkringen skulle avgifterna i betydande utsträckning gäldas genom stats- och arbetsgivarbidrag. Det funnes då ingen möjlighet att i fråga om de av de försäkrade själva erlagda avgifterna upprätthålla någon motsvarighet mellan skattskyldighet eller ej för erlagda avgifter och uppburna ersättningar. De i promemorian flera gånger åberopade principerna hade också helt ställts åt sidan inom de obligatoriska försäkringarna mot olycksfall i arbete och yrkessjukdom. För dessa försäkringar erlades avgifterna helt av arbetsgivarna med full avdragsrätt, när de ingått såsom omkostnad i viss förvärvskälla, men utfallande ersättningsbelopp vore för mottagarna skattefria. Riksförbundet hade med det nu anförda velat framhålla, att man ej borde försöka lägga uteslutande skatterättsliga principer till grund för bedömandet av de beskattningsfrågor som aktualiserats av sjukförsäkringsreformen. I sitt yttrande över socialförsäkringsutredningens betänkande om sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring hade riksförbundet uttalat, att utredningens betänkande ej borde läggas till grund för ny lagstiftning utan ytterligare ingående utredningar i olika avseenden, bl. a. i fråga om ett flertal skatterättsliga spörsmål. Då emellertid ny sjukförsäkringslag antagits av 1953 års riksdag vore nu endast fråga om att reglera beskattningsförhållandena på ett så tillfredsställande sätt som möjligt utan att åsidosätta andra samhälleliga intressen. Därvid kunde riksförbundet ansluta sig till uppfattningen, att i nuvarande läge ersättningarna enligt sjukförsäkringslagen måste vara skattefria.

Bland de remissinstanser, som ansett skatteplikt för sjukpenning icke heller i framtiden böra förekomma, är *riksförsäkringsanstalten*, som framhållit, att även på längre sikt övervägande skäl finge anses tala för att sådan ersättning ej bleve skattepliktig. Skyldigheterna att lämna uppgifter och verkställa skatteavdrag samt därmed förenad bokföring och redovisning skulle medföra ett avsevärt merarbete och ökade förvaltningskostnader för sjukkassorna. Det kunde även antagas, att de skatteinkomster, som kunde tillföras stat och kommun genom att ersättningen gjordes skattepliktig,

bleve beskurna till följd av beskattningsnämndernas befogenhet enligt 50 § 2 mom. andra stycket kommunalskattelagen och 9 § 2 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt att medgiva den skattskyldige extra avdrag vid taxeringen bl. a. vid sjukdom med högst 3 000 kronor. Om skattskyldighet i princip skulle föreligga för sjukersättning, skulle denna möjlighet att medgiva avdrag sannolikt komma att begagnas i större utsträckning än eljest.

Länsstyrelserna i Kalmar och Älvsborgs län samt Sveriges akademikers centralorganisation har ansett, att ersättning, som i form av sjukpenning utginge enligt sjukförsäkringslagen, skulle vara skattepliktig, och att definitivt beslut härom borde träffas före sjukförsäkringslagens ikraftträdande.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har — efter att inledningsvis ha redogjort för 1944 års allmänna skattekommittés förslag beträffande beskattningen av förmåner på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkringar — anfört, att nyssnämnda förslag byggde på grundsatser, vilkas riktighet bekräftats från nästan alla håll. Då avsteg från grundsatserna skett, hade detta förestavats av sociala och praktiska skäl. Avstegen hade därjämte berört endast ett relativt fåtal skattskyldiga med som regel låga inkomster. Annorlunda tedde sig förhållandena, då fråga vore om allmänna, flertalet medborgare omfattande försäkringar. Att för dessa införa skatteregler, som strede mot gällande grundsatser, ingåve allvarliga betänkligheter.

Länsstyrelsen har också uttalat sig om de skäl, som enligt departementspromemorian talade för skattefrihet för ersättningarna. Beträffande det i promemorian åberopade skälet, att sjukassorna skulle betungas med skyldighet att göra avdrag för källskatt vid utbetalning av sjukersättning har länsstyrelsen invänt, att jämlikt 10 § uppbördsförordningen preliminär A-skatt icke skulle utgå för exempelvis folkpension, familjebidrag och sådan pension, livränta eller annan skattepliktig ersättning från försäkringsanstalt, som uppginge till högst 1 500 kronor för år. Därest sjukersättning bleve skattepliktig, kunde bestämmelserna i denna paragraf utan olägenhet kompletteras med en föreskrift, att preliminär A-skatt icke skulle utgå för sådan ersättning.

Vidare har nämnda länsstyrelse gentemot det i promemorian gjorda uttalandet, att sjukassorna åtminstone i viss omfattning måste åläggas skyldighet att lämna uppgift till taxeringsmyndigheterna om utbetalda belopp, vilket icke läte sig göra med hänsyn till sjukassornas stora arbetsbörda i samband med övergången till allmän sjukförsäkring, invänt att det torde vara onödigt, att kontrolluppgifter lämnades på bagatellartade belopp. Lämnandet av kontrolluppgifter syntes kunna begränsas att avse allenast vissa grupper av skattskyldiga i likhet med vad som nu gällde exempelvis om uppgifter rörande bankräntor och banktillgodohavanden. Vidare torde

taxeringsmyndigheterna under en övergångsperiod kunna avstå från kontrolluppgifter över huvud. Taxeringen grundade sig som regel icke på kontrolluppgifter utan på de skattskyldigas deklARATIONER, vilka finge antagas vara i huvudsak riktiga i såväl detta som övriga avseenden. Även om ersättningarna bleve skattefria, skulle sjukassorna komma att få åtskilligt bestyr med att lämna uppgifter till arbetsgivarna om utbetald sjukersättning m. m.

Beträffande det i departementspromemorian anförda argumentet mot beskattning av utfallande ersättningsbelopp att ersättningarnas storlek bestämts under förutsättning att beloppen icke skulle beskattas, har länsstyrelsen i Älvsborgs län anført, att om sjukdomen medförde inkomstbortfall, kunde det tänkas, att den skattskyldiges taxerade inkomst nedginge till sådant belopp, att någon beskattningsbar inkomst icke uppkomme och ersättningen bleve då icke alls beskattad. Uppkomme icke något inkomstbortfall, syntes man icke med fog kunna kräva högre sjukpenning under åberopande av att denna beskattades. I de fall, som låge mellan dessa båda ytterligheter, kunde kompensation för en — under förutsättning att skatteplikt stadgats — allt för låg ersättning lämnas genom att avdrag medgäves för nedsatt skatteförmåga efter ett liknande system, som nu tillämpades beträffande folkpensionärer. Ur statsfinansiell synpunkt skulle en beskattning av ersättningarna sannolikt medföra en icke obetydlig ökning av inkomstskatten.

Sammanfattningsvis har nämnda länsstyrelse anført, att den icke kunde finna, att de i promemorian framlagda skälen för att undantaga ersättningar av här ifrågavarande slag från beskattning vore övertygande. Länsstyrelsen ansåge för sin del, att de orättvisor, som vore förbundna med gällande skatteregler på detta område och som skulle kvarstå i en lagstiftning i enlighet med förslaget, komme att försvinna, om beskattning skedde även av de ersättningar, som utfölle på grund av försäkringar, vilka icke tagits i samband med tjänst. En beskattning av uppburen sjukpenning komme att drabba lägre inkomstlagare med mindre skattekraft lindrigare, eftersom sjukpenningen sjönke med lägre inkomst. Om den skattskyldiges skatteförmåga vore väsentligen nedsatt till följd av sjukdomen eller olycksfallet, hade han möjlighet att erhålla extra avdrag. Om utfallande ersättningar beskattades, komme enhetlighet att vinnas. Enligt gällande bestämmelser vore vissa ersättningar skattefria, medan andra av likartad natur beskattades. Om beskattning skedde, komme sjuk- och olycksfallsförsäkring att behandlas på samma sätt som invalidpensionsförsäkring, vilket måste anses riktigt. Likaså komme skillnaden i beskattningshänseende mellan försäkring i och utan samband med tjänst att upphöra. De s. k. självriskfallen, vilka vållat taxeringsmyndigheterna så stora svårigheter, skulle försvinna. Blev sjukpenningen däremot allttjämt skattefri, följde därav ökade möjligheter till överkompensation vid sjukdom.

Departementschefen.

Av vad som uttalats i promemorian och i flertalet remissyttranden torde framgå att det i rådande läge knappast är lämpligt eller ens möjligt att genomföra ett system med skatteplikt för sjukpenning och därmed jämställd ersättning enligt S. F. L. Även med beaktande av vad särskilt länsstyrelsen i Älvsborgs län anfört synes de olägenheter, som i vissa fall kan uppkomma genom skattefrihet för ersättningsbeloppen, i varje fall i rådande läge vara mindre tungt vägande än de olägenheter, som skulle bli följden, om ersättningarna gjordes skattepliktiga. Även ur synpunkter, som icke berörts i departementspromemorian eller eljest, kan vissa skäl anföras till förmån för regler enligt vilka ifrågavarande avgifter är ej avdragsgilla och utfallande försäkringsbelopp skattefria. Jag tänker härvid särskilt på de aktuella strävandena att genom utmönstring av vissa allmänna avdrag och på liknande sätt uppnå önskvärda förenklingar i skattesystemet.

Av det sagda framgår att jag ansluter mig till det i promemorian framförda förslaget, att skattefrihet skall åtnjutas för ersättning, som tillfaller den försäkrade på grund av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen.

Frågan om rätt till avdrag vid taxering för avgift för den obligatoriska sjukförsäkringen.*Gällande rätt.*

Som förut nämnts är avdrag i princip icke medgivet för avgift för sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som icke tagits i samband med tjänst, men av sociala skäl har viss avdragsrätt medgivits för sådana avgifter. Enligt stadgande i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen beviljas avdrag för sådana premier och avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkring av visst slag som äges av honom själv eller av hans make eller hans omyndiga barn. Till sådana avgifter är bl. a. sjukkasseavgifter att hänföra. Avdragets storlek är, som förut framhållits, dock maximerad och må tillsammans med vissa andra försäkringsavgifter, däribland livförsäkringspremier, icke överstiga 200 kronor för ogift skattskyldig respektive sammanlagt 400 kronor för äkta makar. Detta avdrag har omväxlande brukat kallas det sociala avdraget och försäkringsavdraget. I fortsättningen användes sistnämnda beteckning.

Departementspromemorian.

I departementspromemorian har beträffande försäkrads rätt till avdrag vid taxering för avgift för den obligatoriska sjukförsäkringen (sjukförsäkringsavgift) inledningsvis återgivits vissa uttalanden i frågan under förarbetena till sjukförsäkringslagen, däribland följande socialförsäkringsutredningens uttalande i dess betänkande (SOU 1952:39).

Sjukhjälpn förutsattes vara skattefri. Med tillämpning av nu gällande principer skulle till följd härav sjukförsäkringsavgifterna liksom nu vara

avdragsgilla endast inom ramen för det s. k. försäkringsavdraget. Den relativt kraftiga höjning av avgifterna, som utredningen föreslår, skulle emellertid leda till att försäkringsavdraget inte sällan — i fall där det nu förslår till samtliga försäkringsavgifter — blir otillräckligt för sjukförsäkringsavgiften tillsammans med andra försäkringsavgifter. Avgifterna skall också, i den mån de är obligatoriska, lagas upp tillsammans med skatten, vilket ger dem en annan karaktär än avgifterna till en helt frivillig försäkring. Att sätta avgifterna för den allmänna sjukförsäkringens frivilliga försäkring i ett sämre läge än avgifterna för den obligatoriska skulle dock innebära ett avsteg från de principer utredningen tillämpat. Utredningen utgår därför ifrån att avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen i sin helhet skall vara avdragsgilla vid beskattningen. Detta kan medföra en viss minskning av skatteunderlaget.

Vidare har i departementspromemorian erinrats om att chefen för socialdepartementet i propositionen nr 178 till 1953 års riksdag anför, att de ekonomiska konsekvenserna för det allmännas del rön te påverkan bl. a. av att de försäkrades avgifter till försäkringen torde bära medföra större försäkringsavdrag vid inkomstbeskattningen än för närvarande. Beträffande årsavgifternas storlek hade i nämnda proposition anförts, att avgiften för sjukvård jämte grundsjukpenning torde komma att hålla sig omkring 48 kronor för år. Vid en sjukpenning av 14 kronor under de första 90 dagarna beräknades årsavgiften till 114 kronor och i högsta sjukpenningklassen till omkring 150 kronor. Avgifternas storlek torde komma att något variera de olika sjukklasserna emellan.

I promemorian har uttalats, att i enlighet med den ena av de principer, som tillämpades i fråga om försäkringsbeskattning, skulle avgift för den obligatoriska sjukförsäkringen icke vara avdragsgill, därest utfallande försäkringsbelopp icke beskattades. Såsom skäl för att frångå denna princip kunde visserligen anföras, att avgiften vore obligatorisk för flertalet svenska medborgare och därför att anse såsom en oundviklig levnadskostnad. Med hänsyn till att den vore olika stor i skilda inkomstklasser och även kunde variera inom olika kommuner kunde göras gällande att den — av liknande skäl som gällde beträffande avdragsrätten för allmän kommunalskatt — borde vara helt avdragsgill vid taxering. De av socialförsäkringsutredningen angivna skälen kunde möjligen också återopas för full avdragsrätt. Emellertid stode en dylik avdragsrätt icke i överensstämmelse med försäkringsbeskattningens principiella utformning. Vidare skulle införandet av ytterligare en grupp av allmänna avdrag vid taxeringen strida mot de aktuella strävandena att förenkla taxeringsförfarandet. Det hade bl. a. ifrågasatts att slopa den nu gällande rätten till avdrag för kommunalutskylder vid den ställiga taxeringen och utmönstra försäkringsavdraget. Dessa spörsmål hade 1950 års skattelagsakkunniga under övervägande. Det syntes ej bära ifrågakomma att införa fristående avdragsrätt för den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften.

Härefter anföres i departementspromemorian.

Som 46 § kommunalskattelagen är utformad, skulle avgift till den allmänna sjukförsäkringen — liksom f. n. avgift till sjukkassa — bli avdragsgill i den mån den rymmes inom försäkringsavdraget. Den främsta anledningen till att detta avdrag infördes, lär ha varit att man på detta sätt velat uppmuntra de skattskyldiga att skaffa sig försäkringsskydd vid sjukdom eller dödsfall. Om man ser enbart till detta syfte saknas anledning att låta avgiften till den obligatoriska sjukförsäkringen bli avdragsgill ens inom ramen för försäkringsavdraget. Med hänsyn till att en så beskuren avdragsrätt skulle medföra en skattehöjning för dem, som nu åtnjuter avdrag för avgift till erkänd sjukkassa, talar vissa skäl för att den nuvarande avdragsrätten inom försäkringsavdragets ram tills vidare behålles. Då uppkommer emellertid spørsmålet, om ramen för försäkringsavdraget bör vidgas. Om så ej sker, kommer möjligheterna att utnyttja avdraget för andra premier och avgifter att minska avsevärt. Huruvida försäkringsavdraget kommer att behållas i framtiden är emellertid som förut framhållits i viss mån ovisst. 1950 års skattelagssakkunnigas undersökningar av frågan torde bli klara inom en relativt snar framtid. Under sådana förhållanden synes det icke lämpligt att nu vidtaga vare sig någon allmän höjning av maximibeloppen för försäkringsavdraget eller en sådan ändring av 46 § kommunalskattelagen, att den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften icke blir hänförlig till sådana avgifter, för vilka avdrag må åtnjutas inom försäkringsavdragets ram. Dessa frågor synes i stället böra närmare övervägas sedan 1950 års skattelagssakkunnigas utredning föreligger.

Remissyttrandena.

Förslaget i promemorian att avgift för den obligatoriska sjukförsäkringen skulle bli avdragsgill inom ramen för försäkringsavdraget och att detta skulle bibehållas vid oförändrade maximibelopp har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av pensionsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Södermanlands, Kopparbergs och Norrbottens län samt av landsorganisationen i Sverige och taxeringsnämndsordförandenas riksförbund. Övriga remissinstanser har sagt sig ej kunna godtaga promemorieförslaget i denna del. Några av dessa har ansett, att en självständig avdragsrätt för sjukförsäkringsavgiften borde föreskrivas; om avdragsrätt skulle medges allenast inom ramen för försäkringsavdraget, borde detta i så fall höjas. Sistnämnda yrkande framställes jämväl av vissa andra remissinstanser, som i och för sig tillstyrkt anordningen med avdragsrätt inom ramen för försäkringsavdraget.

Landsorganisationen, som enligt vad nyss framhållits tillstyrkt förslaget i promemorian, anför.

Av promemorian framgår att olika förslag för att uppnå förenklingar i taxeringsförfarandet överväges inom 1950 års skattelagssakkunniga. Finansministern har nyligen uttalat att möjliga förenklingar i taxeringsarbetet skulle kunna medge skärpt uppmärksamhet av befolkningsgrupper, som kan bedömas vara svårkontrollerbara ur taxeringssynpunkt. Då de sakkunniga ännu icke framlagt sina förslag men det av promemorian framgår, att ett av de förslag, som är under behandling, består i utmönstring av

försäkringsavdraget, vill landsorganisationen för sin del icke motsätta sig att avdragsrätten för försäkringar tills vidare behålles vid nuvarande belopp. Nuvarande avdragsrätt bör nämligen enligt landsorganisationens mening bedömas i det större sammanhang, som aktualiseras när skattelags-sakkunniga slutfört sitt arbete.

Tjänstemännens centralorganisation, som avstyrkt promemorieförslaget i denna del, erinrar om att socialförsäkringsutredningen utgått från att avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen i sin helhet skulle vara avdragsgilla vid beskattningen. I sitt yttrande över socialförsäkringsutredningens förslag hade organisationen understrukit utredningens förslag i detta avseende och framhållit, att avdraget för avgifterna till sjukförsäkringen syntes böra läggas utanför försäkringsavdraget. I propositionen beträffande den allmänna sjukförsäkringen hade framhållits, att de försäkrades avgifter till försäkringen torde böra medföra större försäkringsavdrag vid inkomstbeskattningen än för närvarande. Mot bakgrunden av de förutsättningar, som legat till grund för ställningstagandet till frågan om den allmänna sjukförsäkringen, finge organisationen framhålla, att avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen borde vara avdragsgilla inom ramen för ett särskilt avdrag för detta ändamål. Härför talade bl. a. avgifternas obligatoriska karaktär och debitering i samband med skatten. Att såsom föreslagits i promemorian endast låta ifrågavarande avgifter falla inom ramen för ett till sin storlek oförändrat försäkringsavdrag kunde organisationen under inga omständigheter anse tillfredsställande. I varje fall syntes en mot avgifterna svarande höjning av försäkringsavdraget böra ske.

Svenska försäkringsbolags riksförbund, som likaledes avstyrkt förslaget i departementspromemorian, anför.

Vad angår frågan om avdragsrätt vid beskattningen för avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen utgick socialförsäkringsutredningen från att dessa avgifter — såväl de obligatoriska som de frivilliga — skulle vara avdragsgilla. Denna utredning ansåg sålunda ej att de skatterättsliga principerna borde utgöra hinder härför. Socialministern synes däremot vid framläggandet av propositionen rörande den allmänna sjukförsäkringen hava utgått ifrån att avgifterna skulle vara i princip ej avdragsgilla och få avdragas endast inom ramen för det allmänna försäkringsavdraget. Han uttalade nämligen i propositionen att de försäkrades avgifter till försäkringen torde böra medföra större försäkringsavdrag vid inkomstbeskattningen än för närvarande.

I promemorian anföres en del enligt riksförbundets mening vägande skäl för införandet av en fristående avdragsrätt för avgifterna till den obligatoriska sjukförsäkringen. Tanken avvisas emellertid under åberopande av att en dylik avdragsrätt icke står i överensstämmelse med försäkringsbeskattningens principiella utformning. — — — Man utgår i promemorian i stället ifrån att avgift till den allmänna sjukförsäkringen med nuvarande lydelse av 46 § kommunalskattelagen blir avdragsgill i den mån den rymmes inom försäkringsavdraget. Socialministerns uppfattning att i samband

härmed ramen för detta avdrag bör vidgas delvis emellertid ej i promemorian, även om det medges, att, om så ej sker, möjligheterna att utnyttja avdraget för andra premier och avgifter komma att minska avsevärt. Som skäl åberopas att det är i viss mån oviss huruvida försäkringsavdraget kommer att behållas i framtiden. Hithörande frågor anses böra närmare övervägas sedan 1950 års skattelagssakkunnigas utredning föreligger.

Riksförbundet måste för sin del beteckna det här förda resonemanget som i hög grad anmärkningsvärt. Man säger sig i avvaktan på en pågående utredning icke vilja föreslå någon ändring i gällande lagregler. Rent formellt skulle ju ej heller så bli fallet om promemorieförslaget godtogs, men realiter inträder en mycket väsentlig ändring i fråga om avdragsrätten för försäkringspremier, om avgifterna för den obligatoriska sjukförsäkringen skola — i den mån utrymme därtill finnes — inräknas under det allmänna försäkringsavdraget. I promemorian konstateras också att, om man ser enbart till syftet med detta avdrag, anledning saknas att låta avgiften till den obligatoriska sjukförsäkringen bli avdragsgill ens inom ramen för försäkringsavdraget. — — —

Allmänt har under de senare åren framhållits vikten av åtgärder från det allmännas sida för främjande av det enskilda frivilliga sparandet. Betydelsen ur samhällsekonomisk synpunkt av dylikt sparande lär ej i detta sammanhang behöva närmare klarläggas eller motiveras. Riksförbundet har flerfaldiga gånger haft anledning framhålla, att livförsäkringssparandet, såsom ett på lång sikt till såväl kapital som ränta bundet sparande, måste anses såsom den ur samhällsekonomisk synpunkt mest värdefulla sparformen. Och därvid har i olika sammanhang påpekats betydelsen av det sociala avdraget för försäkringspremier. Det har framhållits att det sociala avdraget är en utomordentligt viktig faktor för en önskvärd utveckling av livförsäkringssparandet. — — — Frågan om höjning av detta avdrag dels med hänsyn till penningvärdets fall och dels med tanke på den betydelse för ökningen av livförsäkringssparandet en sådan höjning skulle ha, har vid olika tillfällen, då fråga gällt åtgärder från det allmännas sida för främjande av det enskilda personliga sparandet, framförts såväl från försäkringsväsendet som från andra håll. Främjandet av livförsäkringssparandet låg också till grund för det beslut av 1950 års riksdag, varigenom det sociala avdraget för äkta makar höjdes från 200 till 400 kronor. Och härvid är väl att märka att riksdagen vid fattandet av detta beslut var fullt medveten om planerna på att i syfte att förenkla taxeringsförfarandet helt slopa det sociala avdraget.

Riksförbundet måste med hänsyn till det anförda bestämt avstyrka att avdragsrätt för avgiften till den obligatoriska sjukförsäkringen inrymmes under det nuvarande sociala avdraget. För att så ej skall bli fallet erfordras en ändring av 46 § 2 mom. 3) kommunalskattelagen, innebärande att avdragsrätt enligt detta lagrum endast avser frivilliga försäkringar.

Huruvida avdragsrätt överhuvudtaget bör medgivas för avgifter till den obligatoriska sjukförsäkringen är en fråga som riksförbundet ej har någon bestämd mening om. Även om skatterättsliga principer, vilka som förut framhållits ej böra tillmätas alltför stor betydelse, tala för att avdragsrätt ej bör medgivas, har riksförbundet dock intet att erinra emot att så sker. Detta bör emellertid i så fall ske utom ramen för det sociala avdraget i form av en särskild avdragsrätt för sjukförsäkringsavgiften med dess exakta belopp på samma sätt som gäller i fråga om folkpensionsavgiften.

Skulle emellertid statsmakterna ej vilja godtaga en lösning efter denna linje utan i enlighet med vad i promemorian förutsattes inrymma avgiften för den obligatoriska sjukförsäkringen i det sociala avdraget, är det enligt riksförbundets mening ofrånkomligt att väsentligt höja detta avdrag för att i görligaste mån förebygga de skadeverkningar i fråga om det enskilda sparandet som promemorieförslaget eljest utan tvekan skulle medföra. Socialministern har ju även utan erinran från riksdagens sida i föreliggande sammanhang förutsatt en höjning av det sociala avdraget.

Liknande synpunkter har framförts av *Folksam*, *Thulebolagen*, *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Sveriges industriförbund*.

Den enda myndighet, som avstyrkt varje form av avdrag för sjukförsäkringsavgift, är *statskontoret*, som ansett en sådan avdragsrätt icke vara förenlig med en följdriktig utformning av bestämmelserna.

I de yttranden, däri föreslagits att maximibeloppen för försäkringsavdraget skulle höjas, har såsom maximigränser förordats för ogift skattskyldig 300 kronor, i något yttrande 350 kronor, och för äkta makar sammanlagt 600 kronor.

Departementschefen.

Som framgått av redogörelsen för remissyttrandena har frågan om avdragsrätt för sjukförsäkringsavgiften varit föremål för skilda meningar.

En strikt tillämpning av den princip som gäller för beskattning av försäkringstagare skulle, om utfallande ersättningsbelopp som nyss förordats blir skattefria, leda till att avgift för den obligatoriska sjukförsäkringen över huvud taget icke skulle bli avdragsgill. För en sådan lösning har statskontoret uttalat sig. Vissa av de remissinstanser, som ansett avdrag böra särskilt medgivas för sjukförsäkringsavgift, har uttalat att man vid valet mellan övriga alternativ — att låta avgiften bli avdragsgill inom försäkringsavdragets ram och att icke medgiva avdragsrätt — borde välja det sistnämnda. Enligt min mening skulle detta ur principiell synpunkt vara mest tilltalande. Därigenom skulle man även uppnå det resultat, att försäkringsavdraget blev förbehållet frivilliga avgifter. Med hänsyn till att annan ståndpunkt i detta avseende i viss mån redan tagits — jag hänvisar härutinnan till vad i det föregående återgivits från proposition nr 178/1953 och vad i det följande anföres — samt då med dylika regler skattskyldiga, som nu erhåller avdrag för sjukkasseavgifter inom försäkringsavdragets ram, skulle få vidkännas en skattehöjning genom att dessa avgifter icke längre finge avdragas, anser jag mig emellertid icke i detta sammanhang kunna förorda denna lösning.

Åtskilliga remissinstanser har stannat inför det av socialförsäkringsutredningen på sin tid förordade alternativet, att sjukförsäkringsavgiften skulle vara avdragsgill vid beskattning såsom ett särskilt avdrag bland de allmänna avdragen. Även om, såsom från något håll påpekats, de principer, som gäller för försäkringsbeskattningen, icke helt kan anses avgörande för

hur ifrågavarande beskattningsproblem löses, måste likväl konstateras att principiella skäl talar mot en dylik avdragsrätt, då utfallande belopp skall vara skattefria. Vidare skulle införandet av ytterligare en grupp allmänna avdrag strida mot förenklingssträvandena på beskattningens område. Av nu anförda skäl anser jag mig icke kunna förorda, att en fristående avdragsrätt för avgifter till den obligatoriska sjukförsäkringen införes.

Det må tilläggas, att en dylik avdragsrätt skulle ställa sig tämligen dyrbar för stat och kommun. För närvarande torde i avgifter till de erkända sjukkassorna erläggas omkring 110 milj. kronor och i sjuk- och olycksfallsavgifter till andra, enskilda försäkringsanstalter cirka 60 milj. kronor. Avgifterna till den obligatoriska sjukförsäkringen har beräknats till cirka 330 milj. kronor. Med ledning av dessa uppgifter torde man kunna beräkna, att den av socialförsäkringsutredningen förordade avdragsrätten skulle innebära en minskning av skatteunderlaget på åtminstone 200 milj. kronor.

Av det sagda framgår, att jag för egen del vill förorda den i departementspromemorian föreslagna lösningen, nämligen att avdrag för sjukförsäkringsavgifter skall medgivas inom ramen för försäkringsavdraget.

Härvid uppkommer frågan, huruvida en sådan anordning bör medföra en höjning av försäkringsavdragets maximibelopp. I de remissyttranden, där detta förordats, har understrukits att möjligheterna att utnyttja försäkringsavdraget för andra försäkringsavgifter än den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften, om promemorians förslag genomföres, skulle beskåras avsevärt, vilket skulle ha en ogynnsam inverkan på ackquisitionen av nya försäkringar. Härigenom skulle fara föreligga för att det enskilda sparandet, vilket till stor del skedde genom försäkringssparande, skulle komma att minska. En annan verkan av den föreslagna ordningen bleve att de personer, som tidigare helt eller till större delen kunnat utnyttja försäkringsavdraget, icke skulle få något eller blott ringa avdrag för sjukförsäkringsavgiften.

Till stöd för yrkandena om höjning av försäkringsavdraget har åberopats ett i departementspromemorian återgivet uttalande av chefen för socialdepartementet i prop. nr 178/1953. Man har också gjort gällande att den omständigheten, att frågan om utmönstring av försäkringsavdraget vore föremål för utredning av en kommitté, icke borde hindra en sådan höjning. Såsom stöd för denna uppfattning har åberopats, att riksdagen år 1950 med kännedom om att en kommitté just då tillsatts och att denna enligt sina direktiv skulle utreda frågan om försäkringsavdragets avskaffande ansett sig kunna genomföra en höjning av försäkringsavdraget.

Det är givetvis riktigt, att möjligheterna att utnyttja försäkringsavdraget för avgifter till andra försäkringar än den obligatoriska sjukförsäkringen minskas, om förslaget i promemorian genomföres. Selt ur denna synpunkt skulle alltså kunna göras gällande att avdraget borde höjas. Emellertid må till en början erinras, att försäkringsavdraget saknar principiellt berätti-

gande ur ren skattesynpunkt. Detta innebär att en reell minskning av avdraget i fråga icke innebär något i beskattningshänseende oriktigt. Följaktligen bör frågan om avdragets storlek avgöras ur andra synpunkter. Mot önskemålet att bibehålla försäkringsavdragets fulla sparfrämjande effekt får vägas de därigenom för stat och kommuner uppkommande kostnaderna och andra med ett förhöjt avdrag förenade olägenheter.

Det föreligger betydande svårigheter att göra en någotsånär exakt beräkning av det skattebortfall, som skulle följa av en höjning utav försäkringsavdragets maximibelopp. Av vissa inom finansdepartementet gjorda överslagsberäkningar synes emellertid framgå, att redan åtgärden att göra sjukförsäkringsavgiften avdragsgill inom försäkringsavdraget med dess nuvarande maximum föranleder en minskning av skatteunderlaget med minst 100 milj. kronor. Skulle maximiavdraget höjas till 300 kronor för ogift och 600 kronor för äkta makar, såsom i vissa remissyttranden ifrågasatts, finge man räkna med en minskning av skatteunderlaget, som icke understeg 200 milj. kronor. Med hänsyn till att en sådan höjning skulle i avseende å den uträknade skatten betyda relativt sett mer för personer i högre inkomstlägen, skulle själva skattebortfallet bli mer än dubbelt så högt om avdraget höjdes på nyss antytt sätt än om man begränsade sig till att medge avdragsrätt med bibehållande av nuvarande maximibelopp.

Jag har i ett tidigare sammanhang framhållit, att ett visst samband föreligger mellan ifrågavarande spörsmål och resultatet av den hos 1950 års skattelagssakkunniga pågående utredningen rörande försäkringsavdragets slopande såsom ett led i strävandena att erhålla ett förenklat beskattningssystem. Det hade varit i och för sig önskvärt att dröja med ett ställningstagande till frågan om avdragsrätten för sjukförsäkringsavgifter till dess denna utredning färdigställdes. Detta är dock icke möjligt. I sådant läge framstår det emellertid som angeläget, att nu icke i väsentligare mån minska förutsättningarna för en reform av det slag, som av de sakkunniga överväges. Redan åtgärden att göra sjukförsäkringsavgiften avdragsgill inom ramen för försäkringsavdraget med bibehållande av nuvarande maximum för detta avdrag är ur denna synpunkt ägnad att inge vissa betänkligheter. Detta skulle emellertid i än högre grad bli fallet, om maximibeloppen samtidigt höjdes.

I några remissyttranden har återopats ett av chefen för socialdepartementet gjort uttalande i proposition nr 178/1953 att de ekonomiska konsekvenserna för det allmännas del av sjukförsäkringsreformen rönte påverkan bl. a. av att de försäkrades avgifter till försäkringen torde böra medföra större försäkringsavdrag vid inkomstbeskattningen än för närvarande. I anledning härav får jag framhålla, att med nämnda yttrande väl avsetts att taga ställning till spörsmålet om avdrag för sjukförsäkringsavgiften inom försäkringsavdraget. Däremot avsågs icke att tillkännagiva någon mening rörande detta avdrags maximibelopp. Yttrandet innebar till-

lika ett konstaterande av att försäkringsavdraget, oavsett vilka högsta belopp som sattes för detsamma, komme att framdeles utnyttjas i vidgad omfattning.

Av skäl, som framgår av det förut sagda, anser jag det icke böra ifrågakomma att i förevarande sammanhang verkställa någon höjning av avdragsmaxima. Men jag vill tillägga, att frågans samband med resultatet av den pågående sakkunnigutredningen innebär, att den ståndpunkt som nu toges under alla förhållanden måste anses vara av i viss mån provisorisk karaktär. Självfallet får spörsmålet i hela dess vidd om någon tid omprövas, nämligen då statsmakterna har att ta ställning till det väntade sakkunnigbetänkandet.

Det må understrykas, att även om vad jag i det föregående förordat godtages, utrymme fortfarande självfallet finnes för avdrag för annat än sjukförsäkringsavgiften. Sistnämnda avgift beräknas, i runda tal, till lägst 50 kronor och högst 150 kronor för ogift samt i normala fall till lägst 100 kronor och högst 200 kronor för äkta makar. Det kan vidare förtjäna anmärkas, att det av gjorda undersökningar synes framgå att försäkringsavdraget för dem, som för närvarande till någon del utnyttjar detsamma, i genomsnitt utgör omkring 130 kronor. Utslaget på samtliga skattskyldiga blir medeltalet avsevärt lägre. Även dessa siffror utvisar att för flertalet skattskyldiga ett avsevärt utrymme finnes för avdrag inom ramen för nuvarande försäkringsavdrag för andra försäkringspremier än sjukförsäkringsavgiften.

Godtages vad jag i det föregående förordat, uppkommer frågan vid vilken tidpunkt avdrag för sjukförsäkringsavgiften skall medges. Denna fråga sammanhänger med hur uppbörden av avgiften ordnas. Chefen för socialdepartementet tillkallade den 22 juni 1953 tillförordnade byrådirektören S. E. H. Malm och kronokamreraren B. E. V. Åkerstedt att verkställa utredning rörande debitering och uppbörd av sjukförsäkringsavgifter. De sakkunniga har den 4 december 1953 avgivit en promemoria med utredning och förslag rörande debitering och uppbörd av avgifter till den allmänna sjukförsäkringen. Enligt de sakkunnigas förslag skulle den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften upptagas i samband med källskatten. I de skattetabeller, som kommer till användning vid beräkning av källskatt, skulle inräknas den genomsnittliga grundavgiften för sjukförsäkringen och den genomsnittliga tilläggsavgift, som utginge i den sjukpenningklass, till vilken en försäkrad med i skattetabellen angiven inkomst skulle hänföras. Vid debitering av B-skatt skulle likaså hänsyn tagas till den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften. Sedan sjukkassan lämnat meddelande till den lokala skattemyndigheten om det belopp vederbörande skattskyldig hade att erlägga i sjukförsäkringsavgift, skulle enligt de sakkunnigas förslag den slutliga avgiftspåföringen ske i samband med debitering av slutlig skatt.

De sakkunnigas förslag är för närvarande föremål för remissbehandling. Huruvida detsamma bör genomföras i oförändrat skick kan alltså nu ej avgöras. Då det i hänseenden, varom nu är fråga, överensstämmer med vad

som förutsatts redan i samband med antagandet av S. F. L., torde man likväl kunna utgå från att någon större ändring i detsamma icke kommer att ske.

De sakkunnigas förslag ansluter sig i huvudsak till vad som för närvarande gäller beträffande uppbörd av avgift till folkpensioneringen. Sådan avgift är jämlikt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen avdragsgill endast i den mån den ingår i slutlig eller tillkommande skatt, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige. En motsvarande regel synes enligt min mening böra gälla även beträffande avgift till den obligatoriska sjukförsäkringen. Sådan avgift kommer, därest det nyss återgivna sakkunnigförslaget genomföres, att första gången ingå i källskatten för inkomståret 1955 och i den slutliga skatt, som påföres i anledning av 1956 års taxering. Sådan avgift skulle således enligt vad jag förordat första gången bli avdragsgill vid 1957 års taxering.

Beskattning av ersättning, som arbetstagare under sjukdom uppburit från arbetsgivaren.

Inledning.

Hittills har behandlats endast sådana fall, då den försäkrade uppbär ersättning direkt från sjukkassan. Emellertid kan den sjukes arbetsgivare under vissa, i 28 § S. F. L. angivna förutsättningar få hos sjukkassan uppbära arbetstagaren tillkommande sjukpenning jämte barn tillägg. Två olika fall föreligger härvid. Det första har avseende på statsanställda och kommunalanställda, vilka genom beslut av Kunql. Maj:t kan undantagas från sjukpenningförsäkringen i dess helhet eller viss del. Har sådan arbetstagare icke alls eller endast delvis undantagits från sjukpenningförsäkringen äger arbetsgivaren (staten respektive kommunen) i arbetstagarens ställe hos sjukkassan uppbära den anställde tillkommande sjukpenning jämte barn tillägg, i den mån nämnda sjukhjälp icke överstiger den utbetalda lönen. I det andra fallet förutsättes att överenskommelse kan träffas i anställningsavtalet, att arbetsgivare, som vid arbetstagares sjukdom utger lön till denne, skall i arbetstagarens ställe hos sjukkassan äga uppbära denne tillkommande sjukpenning jämte barn tillägg. Någon föreskrift om att den utbetalda lönen skall vara lika stor eller större än sjukhjälp finns icke. Emellertid är en överenskommelse av nyss angivet slag bindande för sjukkassan endast såframt överenskommelsen har form av kollektivavtal och på arbetstagersidan slutits eller godkänts av organisation, som enligt lagen om förenings- och förhandlingsrätt är att anse såsom huvudorganisation. Föreligger sådant kollektivavtal, må det av arbetsgivare, som är bunden av avtalet, efter överenskommelse åberopas jämväl beträffande arbetstagare, vilken icke omfattas av avtalet men sysselsättes i sådant arbete vid vilket avtalet gäller.

Gällande rätt.

De förmåner, som anställd åtnjuter från sin arbetsgivare, är i regel skattepliktiga. Detta gäller även om förmånerna utgått under sjukdom. Denna princip tillämpas dock — som tidigare framhållits — icke på förmån av fri läkarvård och fri tandläkarvård. Skattepliktig är icke heller ersättning, som utgår i de fall, då arbetsgivare står s. k. självrisk enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete; detta gäller dock endast i den mån ersättningen icke överstiger vad som skulle ha utgått vid försäkring enligt nämnda lag.

Ersättning, vilken utgår på grund av försäkring som tagits i samband med tjänst och icke avser sjukvårds- eller läkarkostnader, är skattepliktig, medan premie, som den anställde erlagt för sådan försäkring, är avdragsgill från intäkt av tjänst.

Departementspromemorian.

I departementspromemorian har uttalats, att i de fall, då arbetsgivaren på grund av överenskommelse i form av kollektivavtal uppburit arbetstagaren tillkommande sjukpenning, vissa spörsmål uppkomme såväl beträffande arbetsgivarens som arbetstagarens beskattning. Hur beskattningsreglerna utformades bleve av betydelse för bestämmandet av storleken av eventuell sjuklön under arbetstagarens sjukdom. Arbetsgivarnas utgifter för arbetsgivarebidrag till sjukförsäkringen bleve lika stora, oavsett om de träffade överenskommelse enligt 28 § S. F. L. eller ej. Hur mycket arbetsgivaren kunde betala i sjuklön bleve därför till stor del beroende av storleken av det ersättningsbelopp han finge från sjukkassan och om detta belopp komme att beskattas hos honom eller ej. Av betydelse bleve vidare, om han finge fullt avdrag vid taxeringen för sina utbetalningar till den anställde.

I promemorian anföres vidare, att det för arbetstagaren likaså vore av betydelse om sjuklönen komme att beskattas hos honom eller ej. I det förra fallet måste han nämligen, för att icke komma i sämre ställning än en anställd, som tillhörde samma sjukpenningklass men vilken erhöle ersättning direkt från sjukkassan, ha så mycket mer i sjuklön, att lönen minskad med därå belöpande skatt uppginge till minst lika stort belopp som han skulle ha erhållit, därest han i stället uppburit sjukhjälp direkt från sjukkassa. Hans utgifter för sjukförsäkringen bleve lika stora, oavsett om han finge sjuklön från arbetsgivaren eller ersättning direkt från sjukkassan.

Enligt promemorian vore det tveksamt, om man kunde frångå principen, att löneförmån skulle vara skattepliktig för mottagaren. Å ena sidan kunde göras gällande, att överenskommelser enligt 28 § tredje stycket S. F. L. träffades frivilligt och att arbetstagarna, om de önskade sådan överenskommelse, finge tillse, att de löneförmåner de skulle erhålla under sjukdom icke bleve sämre — sedan hänsyn tagits till beskattningen — än de förmåner de skolat få, om de själva uppburit sjukhjälp från sjukkassan. Å andra sidan skulle

en beskattning till fullo av sjuklönen icke väl överensstämma med något av de förut angivna systemen i fråga om beskattning av försäkringar. Eftersom avdrag icke medgäves i princip för sjukförsäkringsavgiften, borde utfallande försäkringsbelopp vara skattefritt. Med visst fog kunde göras gällande, att arbetsgivarna i dessa fall endast intoge ställningen av förmedlare och att den del av sjuklönen, som motsvarade ersättningen från sjukkassan, borde jämföras med försäkringsersättning och till denna del alltså utgöra icke skattepliktig inkomst för den anställde. Därest ingen ändring i den nuvarande bestämmelsen om beskattning av sjuklön gjordes, syntes kunna antagas att överenskommelser enligt 28 § tredje stycket S. F. L. komme att ingå endast i ett fåtal fall. Det finge nämligen förutsättas, att parterna i så fall komme att lösa sjuklönefrågan på så sätt, att arbetstagarna på vanligt sätt finge uppbära ersättning från sjukkassan och arbetsgivarna betalade motsvarande belopp mindre i lön. Detta skulle emellertid vålla arbetstagarna vissa olägenheter genom att de finge lyfta ersättning på flera håll. Det vore vidare att befara, att sjukkassornas arbete komme att öka genom att arbetstagarna gäve arbetsgivarna fullmakt att hos sjukkassan lyfta sjukersättning.

Härefter anföres i departementspromemorian.

För att icke lägga hinder i vägen för sådana överenskommelser, varom i det föregående varit tal, synes på ett eller annat sätt sådan compensation böra ges, att det för arbetstagaren eller arbetsgivaren icke blir ur ekonomisk synpunkt ofördelaktigt att ingå sådan överenskommelse. En sådan compensation kan ges genom lättnader i beskattningen eller genom direkta bidrag. Vad det sistnämnda alternativet beträffar synes en sådan form mindre lämplig i detta sammanhang. Kompensationen bör i stället ges i form av lättnader vid beskattningen.

Vad först beträffar möjligheterna att bereda arbetsgivarna ersättning för de ökade kostnader som skulle bli följden för dem, om sjuklönen blir till fullo beskattad hos arbetstagarna i sådana fall då överenskommelse enligt 28 § tredje stycket S. F. L. ingåtts, bör märkas följande. Det torde icke böra komma i fråga att göra ändring i den medgivna rätten till avdrag för sjuklön, då den är omkostnad i förvärvskälla. Om den ersättning arbetsgivaren uppbär från sjukkassan blir skattefri hos honom, får han onekligen möjlighet att till arbetstagaren utbetala en sjuklön, som motsvarar dels den från sjukkassan uppburna ersättningen dels den besparing han gör genom att han vid taxeringen får avdrag för det utbetalade lönebeloppet och får slippa skatta för ersättningen från sjukkassan. Eftersom arbetsgivarna i regel torde ha att utgöra skatt efter en högre skattesats än de anställda, skulle i detta fall arbetsgivaren sålunda ha möjlighet att utbetala så mycket, att arbetstagarens lön minskad med därpå belöpande skatt blir lika stor eller större än sjukpenningen. Detta alternativ medför en viss fara för att arbetstagaren blir överkompenserad eller att arbetsgivaren gör en omotiverad skattebesparing. Härav följer att alternativet blir dyrbart för stat och kommun därigenom att skattebortfallet blir större än nödvändigt. På grund av dessa skäl torde detta alternativ icke böra komma i fråga, utan beskattningen bör ordnas så att arbetsgivarna blir skyldiga att såsom skattepliktig inkomst upp-

taga ersättningen från sjukkassan i de fall, då utbetalad sjuklön är att hänföra till omkostnad i förvärvskälla.

Det teoretiskt riktiga resultatet torde ernås genom en föreskrift, att så mycket av utbetalad sjuklön, som motsvarar vad arbetsgivaren uppburit från sjukkassan för den sjuke arbetstagaren, skall vara undantaget från skatteplikt hos denne. En regel av liknande innebörd föreligger redan nu i de fall, då arbetsgivare står självrisk enligt olycksfallsförsäkringslagen. Vissa invändningar kan emellertid riktas mot en sådan lösning. Främst kan den invändningen göras, att ett sådant system skulle ytterligare komplicera beskattningsreglerna. För arbetsgivarna skulle det komma att medföra vissa svårigheter, eftersom vid beräkning av arbetstagarnas källskatteavdrag hänsyn bör tas till att viss del av lönen skall vara skattefri. Detta torde förutsätta att arbetsgivarna införskaffar uppgifter om vilken sjukpenningklass den anställde tillhör och om den anställdes familjeförhållanden. Även om det är möjligt att beräkna källskatteavdraget under hänsynstagande till skattefriheten, torde detta komma att medföra visst merarbete för arbetsgivarna. Likaså torde fullgörandet av deras uppgiftsskyldighet till taxeringsmyndigheterna komma att kräva ökat arbete. Även beskattningsmyndigheterna torde i viss mån komma att betungas.

De skäl, som talar för den angivna lösningen, torde emellertid böra tillmätas större betydelse än dessa invändningar. Beskattningen hos arbetstagaren synes därför i dessa fall böra utformas på så sätt, att av den till honom utbetalda sjuklönen så mycket skall anses utgöra icke skattepliktig inkomst som motsvarar vad arbetsgivaren äger uppbära från sjukkassa i anledning av den anställdes sjukdom. Detta skall beaktas vid beräkning av avdrag å arbetstagarens lön för preliminär A-skatt. Arbetsgivaren bör i uppgift till taxeringsmyndigheterna rörande den anställdes löneförhöjningar ange hur mycket av lönen, som motsvarar av arbetsgivaren uppburen ersättning. Det är även önskvärt, att arbetsgivaren i dessa fall tillställer den anställde en kopia av sådan uppgift.

Beträffande stats- och kommunalanställda, vilka som förut framhållits kan undantagas från sjukpenningförsäkringen helt eller till viss del, har i promemorian föreslagits olika regler för de fall, då sådant undantagande skett, och övriga fall. Eftersom i den mån undantag icke skett arbetsgivaren (staten eller kommunen) ägde uppbära den ersättning från sjukkassan, som eljest skulle ha tillkommit den anställde, ehuru icke till större belopp än som utgivits i lön, syntes anledning icke föreligga att i beskattningsavseende behandla dessa arbetstagare annorlunda än andra anställda, för vilka gällde att arbetsgivaren ägde uppbära ersättning från sjukkassan. Den del av lönen, som motsvarade den av arbetsgivaren uppburna sjukhjälp, borde således vara skattefri för den anställde. Om den anställde helt undantagits från sjukpenningförsäkringen, medförde detta, att han icke behövde erlagga någon avgift för försäkringen. Någon anledning att under sådana förhållanden medgiva skattefrihet för någon del av lönen föreläge ej. Hade den anställde endast delvis undantagits från sjukpenningförsäkringen, exempelvis endast från försäkring för tilläggsjukpenning, borde endast den del av lönen, som motsvarade vad arbetsgivaren uppburit från sjukkassan, vara skattefri.

³ *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 64.*

Remissyttrandena.

Den i departementspromemorian föreslagna lösningen av de beskattnings-spörsmål, som sammanhänger med tillämpningen av 28 § S. F. L., har, om än med viss tvekan, förordats i flertalet remissyttranden. Åtskilliga remissinstanser har ansett, att en sådan lösning icke bör ifrågakomma.

Av de remissinstanser, som företräder de anställdas intressen, har *landsorganisationen* och *tjänstemännens centralorganisation* tillstyrkt förslaget i promemorian, under det att *Sveriges akademikers centralorganisation* i enlighet med sin uppfattning, att sjukpenning alltid skulle vara skattepliktig, avstyrkt detsamma.

Landsorganisationen har sålunda icke funnit annat än att lösningen i promemorian vore den enda rimliga. Organisationen ville dock samtidigt påpeka, att ur uppbörds- och taxeringssynpunkt merarbete komme att följa genom den föreslagna regeln. Organisationen utginge ifrån att vissa schablonregler efter hand skulle utbildas samt att vid anpassningen på arbetsmarknaden av nuvarande sjuklöneförmåner till den allmänna sjukförsäkringen såväl överkompensationsrisken som de praktiska svårigheterna komme att beaktas.

Svenska arbetsgivareföreningen och *Sveriges industriförbund* har i ett gemensamt yttrande uttalat, att de kunde ansluta sig till den i departementspromemorian intagna ståndpunkten. Det vore önskvärt, att låta skattefriheten för den del av sjuklönen, som motsvarade vad arbetsgivaren ägde uppbära från sjukkassan, verka redan vid källskattens beräkande. Det syntes i så fall nödvändigt att söka finna en enkel form för att bedöma källskattens storlek i nu nämnda fall. Det kunde knappast komma ifråga att arbetsgivaren vid varje avlöningstillfälle skulle ha att vända sig till sjukkassan för att få upplysning om den anställdes sjukpenningklass. Ett sådant förfarande bleve besvärligt både för arbetsgivaren och sjukkassan. Man finge nämligen utgå ifrån att arbetsgivarna komme att söka inskränka det antal tillfällen, då de från sjukkassorna inkasserade sjukpenningar, hänförliga till de anställdas sjukdomstillfällen. Schablonregler vore så mycket mera önskvärda, som det kunde innebära vissa svårigheter för arbetsgivaren att utan kontakt med sjukkassan förhandsbedöma vilken sjukpenningklass den anställde tillhörde. Klassindelningen vore ju beroende av all inkomst av tjänst och sålunda även av bisysslor. Denna sista omständighet liksom det förhållandet att barnbidrag utginge komplicerade möjligheterna att över huvud taget utnyttja 28 § tredje stycket S. F. L. Skulle det emellertid komma till användning i vissa fall, torde det vara nödvändigt, att centrala uppbördsnämnden meddelade anvisningar, som gjorde källskatteförfarandet så enkelt som möjligt.

Statskontoret säger sig hysa starka betänkligheter mot promemorians förslag rörande beskattningen av sjuklön och framhåller, att de erinringar som i promemorian anförts mot en dylik bestämmelse — komplicerade beskatt-

ningsregler, ökat arbete ej endast för arbetsgivaren samt taxerings- och beskattningsmyndigheterna utan även för sjukförsäkringskassorna — syntes klart ådagalägga, att en lösning efter denna linje vore behäftad med allvarliga olägenheter. För statsmyndigheternas vidkommande kunde framhållas det avsevärda merarbete, som skulle uppkomma till följd av att man vid beräkningen av arbetstagarens källskatteavdrag finge taga hänsyn till att viss del av lönen skulle vara skattefri, vilket i sin tur förutsatte införskaffande av uppgifter om vilken sjukpenningklass den anställde tillhörde och vederbörandes familjeförhållanden. Den i promemorian antydda regleringen av hit hörande spörsmål på det sätt, att arbetstagaren finge i vanlig ordning uppbära ersättning från sjukförsäkringskassan och arbetsgivaren utge motsvarande belopp mindre i lön, syntes vara att föredraga.

Statskontoret har vidare framhållit, att så länge man upprätthölle principen att sjukpenning skulle vara skattefri och bestämmelserna i 28 § S. F. L. bibehölles vid sin nu gällande lydelse, det icke torde kunna undvikas, att en speciell beskattningsregel vore påkallad för sådana arbetstagare, beträffande vilka arbetsgivaren jämlikt nämnda författningsrum ägde från sjukförsäkringskassa uppbära arbetstagaren tillkommande sjukpenning jämte barnstilllägg. De i promemorian belysta skatteproblemen aktualiserade spörsmålet, om icke bestämmelserna i 28 § S. F. L. borde ändras, så att däri omfördämda arbetstagare direkt från sjukförsäkringskassa finge uppbära sjukpenning och barnstilllägg. Härigenom skulle de omnämnda nackdelarna med den förordade beskattningsregeln komma att elimineras och kvar stå endast den närmast betydelselösa olägenheten för arbetstagaren, att han under tid för sjukledighet finge uppbära ersättning från två håll. Att sjukförsäkringskassornas arbete skulle komma att öka i nämnvärd grad genom att arbetstagarna gäve arbetsgivarna fullmakt att hos sjukförsäkringskassan lyfta sjukersättning, syntes icke antagligt. I varje fall torde detta arbete väga lätt mot det arbete med registrering och taxeringsuppgifter, som förslaget skulle medföra. Statskontoret funne det därför angeläget, att beslut om sådan ändring av 28 § S. F. L. fattades före lagens ikraftträdande.

Svenska stadsförbundet har med hänsyn till de olägenheter som skulle uppkomma i olika hänseenden med den i departementspromemorian föreslagna lösningen ifrågasatt, om icke den totala sjuklöneförmånen skulle beskattas, oavsett att i denna inginge en i och för sig skattefri social förmån. En sådan beskattning skulle i jämförelse med det i promemorian framlagda förslaget vara avsevärt enklare från administrativ synpunkt, leda till större rättvisa och förenkla arbetet med att omkonstruera sjuklönebestämmelserna.

Svenska landskommunernas förbund har anmärkt, att i promemorian tagits all hänsyn till de praktiska skäl, som talade för att sjukförsäkringskassornas arbetsbörda icke borde ökas, men däremot icke tillbörligen beaktats de svårigheter, som kommunerna såsom arbetsgivare i allt större utsträckning komme att ställas inför, därest de lönevägen skulle söka undvika det resultat, till

vilket en överkompensation av deras arbetstagare inom skilda områden enligt lagförslaget skulle föranleda. Förbundet vore därför icke berett att acceptera de principer för beskattningen av sjukersättningar, för vilka promemoriaförslaget gäve uttryck.

Departementschefen.

Med det av mig förordade systemet, enligt vilket utfallande sjukpenningbelopp anses utgöra icke skattepliktig inkomst, uppkommer vissa problem, då det gäller att anpassa detta system till de principer som eljest gäller vid beskattning. Sålunda uppstår vissa svårigheter att i de fall, då sjuklön till anställd utbetalas av arbetsgivare, som jämlikt 28 § S. F. L. äger uppbära den anställde tillkommande sjukhjälp från sjukkassan, förena systemet med den för beskattning av sjuklön tillämpade huvudregeln, att sjuklön liksom annan löneförmån utgör skattepliktig inkomst. Även om undantag från sistnämnda regel gjorts tidigare, nämligen i fråga om lön, som utbetalas av arbetsgivare som står s. k. självrisk enligt olycksfallsförsäkringslagen, bör uppenbarligen ytterligare undantag stadgas endast om starka skäl föreligger. Särskild försiktighet bör iakttas om sådana undantagsbestämmelser skulle bli tillämpliga på ett stort antal fall.

I departementspromemorian har, som framgår av den tidigare redogörelsen, föreslagits, att den del av sjuklönen, som motsvarar den av arbetsgivaren uppburna sjukhjälp, skall undantas från beskattning. De skäl, som enligt promemorian talar för en sådan lösning, synes enligt min åsikt vara av sådan art att de motiverar ett avsteg från principen att löneförmån utgör skattepliktig inkomst. Mot en sådan lösning har emellertid i promemorian anförts icke endast principiella utan även praktiska skäl, vilka ytterligare understrukits i några remissyttranden. Det torde ej råda någon tvekan om, att såväl arbetsgivare och arbetstagare som taxeringsmyndigheter kommer att åsamkas visst merarbete, om den i promemorian föreslagna ordningen genomföres. Arbetsgivarna skulle få svårare att beräkna källskatt och att fullgöra dem enligt taxeringsförordningen åliggande uppgiftsskyldighet. De anställda, som uppburit sjuklön i nu förevarande fall, skulle i självdeklarationen icke ha att uppgiva allt vad de erhållit i sjuklön, utan endast den skattepliktiga delen. Då storleken av denna del icke i allmänhet kan antagas vara känd för dem med mindre de erhållit uppgift därå från arbetsgivaren, kan vissa komplikationer uppstå. Taxeringsmyndigheterna slutligen skulle åsamkas ytterligare kontrollarbete och olägenheter med hänsyn till att de anställda av misstag kan uppge felaktiga lönebelopp.

De antydda olägenheterna bör emellertid icke till sin innebörd överdrivas. Genom åtgöranden av olika slag kan olägenheterna i allt fall väsentligen lindras. För arbetsgivarnas vidkommande är icke uteslutet att vissa schablonregler kan meddelas, vilka skulle möjliggöra en relativt enkel beräkning

av källskatten i de fall då sjuklön utgår. Det finge ankomma på centrala uppboordsnämnden att närmare överväga denna fråga och meddela eventuella anvisningar. Det må även erinras om den möjlighet arbetsgivarna har att på förhand verkställa anteckningar rörande den sjukpenningklass, som arbetstagaren enligt honom från sjukkassan tillställt meddelande tillhör, och om sådana den anställdes familjeförhållanden som i förevarande sammanhang är av betydelse. Då arbetsgivaren under alla förhållanden måste bokföra de ersättningsbelopp, som han i förekommande fall från sjukkassa uppburit i anledning av anställds sjukdom, kan en skyldighet att på löneuppgiften till taxeringsmyndigheterna anteckna beloppet i fråga icke anses innebära någon väsentlig merbelastning. Redan nu praktiseras allmänt att arbetsgivaren tillställer sina anställda kopia av löneuppgiften till myndigheterna. Den anställdes deklarationsbestyr i anledning av de nu ifrågasatta reglerna ökar icke avsevärt, därest han får tillgång till sådan kopia. Ej heller för taxeringsmyndigheternas vidkommande synes någon väsentligare merbelastning behöva uppkomma.

Jag anser mig alltså böra förorda, att promemorians förslag i denna del godtages.

Fråga om beskattningen i visst fall av ersättning, som uppburits på grund av försäkring tagen i samband med tjänst.

Gällande rätt.

Ersättning, som utgår på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring tagen i samband med tjänst och som avser annat än sjukvårds- och läkarkostnader, är hos mottagaren hänförlig till intäkt av tjänst. Belopp, som utgått på grund av pensionsförsäkring, beskattas likaledes hos mottagaren såsom intäkt av tjänst. Denne har å andra sidan rätt att avdraga havda kostnader för premier för dylika försäkringar från sin intäkt av tjänst. Har arbetsgivaren erlagt sådan premie, äger han avdraga kostnaden därför, om den är hänförlig till omkostnad i förvärvskälla, som anges i kommunal-skattelagen.

Departementspromemorian.

I departementspromemorian har behandlats vissa spörsmål, som uppkommer i de fall, då arbetsgivaren på grund av överenskommelse enligt 28 § S. F. L. äger uppbara den anställda tillkommande sjukpenning, men då arbetsgivarens skyldighet att utgiva sjuklön på grund av försäkringsavtal fullgöres av försäkringsanstalt. I promemorian har angivits, att enligt nu gällande anställningsavtal arbetsgivaren i åtskilliga fall hade att utbetala lön under en viss tid, vanligen två till tre månader, varefter ersättning på grund av försäkring i form av sjuk- eller invalidpension utginge från Svenska personal-pensionskassan (S. P. P.) eller annan försäkringsanstalt. Under-

stundom betalade arbetsgivaren en viss lön såsom tillägg till sådan pension. Invalidpensionen bestämdes i regel efter arbetsoförmågan och utginge vid oförändrad arbetsoförmåga oftast med oförändrat belopp utan hänsyn till den tid arbetsoförmågan varade.

Som 28 § S.F.L. vore avfattad, syntes det enligt promemorian tveksamt, huruvida en överenskommelse i kollektivavtals form, att arbetsgivarens skyldighet att utbetala lön under sjukdom skulle fullgöras av försäkringsanstalt på sätt nyss sagts, vore bindande för sjukkassan. I varje fall förefölle klart, att någon utbetalning av sjukhjälp från sjukkassan till försäkringsanstalten icke kunde ske enbart på grund av sådan överenskommelse. Skulle emellertid dylik överenskommelse godtagas, uppkomme frågan, huruvida invalidpensionen liksom hittills skulle beskattas helt eller om den del av pensionen som motsvarade vad arbetsgivaren uppburit från sjukkassan i sjukhjälp för den anställde — i likhet med vad som i promemorian föreslagits beträffande sjuklön — skulle utgöra icke skattepliktig inkomst för den anställde. För sistnämnda lösning talade vissa skäl. Efter sjukförsäkringsreformens genomförande komme arbetsgivarna att få större möjligheter att betala högre premier än hittills till en dylik försäkring, eftersom de finge ett tillskott i form av sjukhjälp från sjukkassa vid arbetstagares sjukdom. Om hela det från sjukkassan uppburna beloppet användes att öka invalidpensionen kunde den anställdes pension vid sjukdom sägas till en del motsvaras av den avgift, som den anställde erlagt till sjukförsäkringen. Detta kunde åberopas som ett skäl för att betrakta en del av invalidpensionen såsom icke skattepliktig inkomst.

Enligt promemorian talade dock avgörande skäl emot att på detta sätt komplicera beskattningen av invalidpension. En sådan partiell skattefrihet för invalidpensionen skulle bl. a. medföra att försäkringsanstalten bleve nödsakad att vid beräkning av källskatteavdrag ta hänsyn till att ett visst belopp skulle vara skattefritt för försäkringstagaren, vilket med hänsyn till det stora antalet försäkringsfall skulle medföra ett betydande merarbete för försäkringsanstalterna. Härutöver skulle dessa anstalter förorsakas merarbete med avseende på uppgiftsskyldigheten till taxeringsmyndigheterna. Vidare skulle invalidpensionen under den tid den anställde erhöle ersättning enligt S. F. L., d. v. s. ungefär två år, gå helt eller delvis fri från beskattning, varefter den utan att till beloppet förändras, komme att bli helt skattepliktig. För beskattningsmyndigheterna skulle det bli förenat med stora svårigheter att skilja de fall, då pension skulle till fullo beskattas, från andra fall. Det förelåge möjlighet för arbetsgivaren att under tid, då invalidpension utginge till den anställde, utbetala sjuklön motsvarande det belopp arbetsgivaren erhållit från sjukkassan. Härigenom skulle för arbetstagaren motsvarande belopp i enlighet med förslaget i promemorian om skattefrihet för viss del av sjuklön bli skattefritt. Såväl principiella som praktiska skäl syntes sålunda tala mot att reglerna om beskattning av invalidpension ändrades.

Remissyttrandena.

Flertalet remissinstanser har icke gjort erinran mot förslaget i promemorian, att ingen ändring beträffande reglerna om beskattning av invalidpension skulle göras. I något av de remissyttrandena, i vilka förordats att sjukpenning skulle beskattas, har särskilt framhållits att ett sådant system vore bättre anpassat till beskattningen av invalidpension än det i promemorian föreslagna.

Av de myndigheter, vilka tillstyrkt att sjukpenning skulle vara skattefri, har *Sveriges kommunalanställdas pensionskassa*, *svenska personalpensionskassan* och *tjänstemännens centralorganisation* ansett att invalidpension, i de fall som nu avses, icke borde beskattas till den del den motsvarade sjukhjälp enligt S. F. L.

Svenska personalpensionskassan har uttalat, att det icke föreläge någon anledning att göra skillnad på det fall, att ersättningen för sjukpenningen komme den anställda till handa direkt från arbetsgivaren, och det fall, att ersättningen utginge som invalidpension från försäkringsanstalt. Det vore tvärtom önskvärt med en ensartad beskattning i dessa båda fall.

Vidare anför S.P.P.

I promemorian anföres som ett principiellt skäl emot en dylik lösning, att skattefrihet i visst fall skulle kunna komma att erhållas för sjukpenningens dubbla belopp. Det åsyftade fallet synes vara uteslutande teoretiskt, men självfallet böra bestämmelserna avfattas så, att en dylik eventualitet undvikas. Vidare göras i promemorian erinringar mot att skattefriheten för en del av invalidpensionen skulle bliva endast temporär vid den här ifrågasatta anordningen. Detta är emellertid ett förhållande, som icke kan undvikas vid nuvarande dualism mellan beskattningen av sjukpenning och invalidpension och som icke kan få tagas som motiv för en avvikelse från principerna för en rättvis beskattning. Slutligen anföres vissa praktiska skäl, som skulle tala mot skattefrihet för viss del av invalidpensionen. Sålunda uttalas det, att administrativa svårigheter skulle uppstå för pensionskassorna vid verkställande av avdrag för källskatt och fullgörande av uppgiftsskyldighet till taxeringsmyndigheterna. SPP är för sin del fullt beredd att åtaga sig det merarbete, som skulle bliva följderna av ett godtagande av SPP:s yrkande på denna punkt. Genom pensionskassornas medverkan torde svårigheterna för taxeringsmyndigheterna vid tillämpningen av en rättvis beskattningsnorm på detta område ej bliva alltför stora.

Tjänstemännens centralorganisation anser de skäl, som i promemorian har anförts emot att en del av invalidpensionen betraktades såsom icke skattepliktig inkomst, icke vara bärande. Enligt organisationens uppfattning utgjorde invalidpensionen en direkt fortsättning på de kollektivavtalsfästa sjuklönerna, vilket bl. a. kommit till uttryck i den samordning som regelrätt ägde rum mellan sjuklönebestämmelserna och invalidpensionen. Man kunde betrakta invalidpensionen som en sjuklön för vilken arbetsgivarna försäkrat sig i en försäkringsanstalt. Att under sådana omständig-

heter behandla sjuklön respektive invalidpension olika i beskattningshänseende syntes vara felaktigt.

Departementschefen.

Enligt de för pensionsförsäkringar, som tecknats efter ingången av år 1951, gällande reglerna utgör pension, som utfallit på grund av sådan försäkring, alltid i sin helhet skattepliktig intäkt oberoende av om försäkringen tagits i samband med tjänst eller ej. Sjukpenning eller livränta, som utgår på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring tagen i samband med tjänst, beskattas också helt. Avgifter till nu nämnda försäkringar är avdragsgilla vid taxering. Här har man alltså tillämpat ett system motsatt det som av mig förordats skola gälla beträffande den allmänna sjukförsäkringen. Det kan icke undvikas att vissa lägen uppkommer, då dessa system i viss mån bryter sig mot varandra. Det är givetvis icke lämpligt att avvika från principen att sjukpenning, livränta eller pension, som utgått på grund av försäkring tagen i samband med tjänst, skall vara skattepliktig, även om ett fasthållande vid denna princip medför att beskattningsreglerna för sjukförsäkringen icke kan utformas fullt konsekvent. Då det genom åtgärder, som berörts i promemorian, torde vara möjligt att i förevarande fall samordna sjuklön och invalidpension så, att ett tillfredsställande beskattningsresultat likväl nås, torde någon ändring icke böra vidtagas i reglerna om beskattning av nyssnämnda ersättningar. Jag anser dock frågeställningen böra även i fortsättningen uppmärksammas; vid det framtida tillfälle, då hela det ifrågavarande lagstiftningskomplexet kan upptagas till omprövning, synes böra undersökas, om icke en mer enhetlig reglering kan erhållas.

Beskattning av ersättning, som utgått på grund av den frivilliga sjukförsäkringen, m. m.

Gällande rätt.

Av den tidigare framställningen framgår, att ersättning, som i annan form än pension eller annan livränta utfaller på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, vilken icke tagits i samband med tjänst, icke utgör skattepliktig inkomst. Avgift för dylik försäkring är avdragsgill endast i den mån den rymmes inom ramen för försäkringsavdraget.

Departementspromemorian.

Den frivilliga sjukförsäkringen enligt S.F.L., vilken endast omfattar sjukpenningförsäkring, har i departementspromemorian föreslagits i beskattningshänseende skola behandlas på samma sätt som annan sjukförsäkring, som icke tagits i samband med tjänst. De utfallande ersättningsbeloppen borde således i princip icke beskattas. Eftersom på grund av den

frivilliga försäkringen endast kunde utfalla ersättning i form av sjukpenning o. dyl., uppkomme här inga problem av den art, som förekomme vid den obligatoriska försäkringen.

Det har i promemorian erinrats om att avgiften till den frivilliga försäkringen beräknats bli avsevärt större än avgiften till den obligatoriska sjukförsäkringen. Kostnaderna för att få tilläggssjukpenning genom den frivilliga försäkringen torde bli omkring dubbelt så stora som kostnaderna för motsvarande förmån enligt den obligatoriska försäkringen. I vissa fall torde avgiften komma att uppgå till så högt belopp, att den icke i sin helhet kunde inrymmas under försäkringsavdraget. Så bleve framför allt fallet med ogifta skattskyldiga i högre inkomstlägen. I promemorian har icke föreslagits några särskilda bestämmelser för att möjliggöra att avgiften i dessa fall kunde avdragas i sin helhet.

Remissyttrandena.

Vad som upptagits i departementspromemorian beträffande beskattningen av den frivilliga sjukförsäkringen har icke föranlett erinringar från remissinstanserna. Även de, som förordat att avdrag för avgiften till den obligatoriska sjukförsäkringen icke skulle vara avdragsgill inom ramen för försäkringsavdraget, har tillstyrkt att avgiften till den frivilliga försäkringen enligt S.F.L. skulle vara avdragsgill inom denna ram.

Svenska försäkringsbolags riksförbund har uttalat, att det föreläge ingen anledning att i beskattningsavseende göra skillnad mellan avgifter till den frivilliga sjukpenningförsäkringen och premier för frivillig privat sjukförsäkring. Nämnda avgifter borde vara avdragsgilla endast inom ramen för försäkringsavdraget. En längre gående avdragsrätt skulle innebära en subvention från det allmännas sida till den frivilliga sjukpenningförsäkringen utöver det till denna försäkring utgående statsbidraget.

Departementschefen.

Jag får förorda, att beskattningen av den frivilliga sjukförsäkringen utformas på sätt som föreslagits i departementspromemorian.

Beskattning av förmåner, som utgått på grund av yrkesskadeförsäkringen.

Inledning.

1953 års riksdag lämnade utan erinran vissa av Kungl. Maj:t i proposition nr 178 förordade riktlinjer för en samordning av den allmänna sjukförsäkringen och en ny yrkesskadeförsäkring. I proposition nr 60 till innevarande års riksdag har förslag framlagts till lag om yrkesskadeförsäkring. Beträffande den närmare utformningen av detta förslag torde jag få hänvisa till sistnämnda proposition.

Gällande rätt.

Ersättning, som utfallit på grund av olycksfallsförsäkring, beskattas på samma sätt som ersättning, vilken utgått på grund av sjukförsäkring. Om försäkringen tagits i samband med tjänst beskattas sålunda all ersättning, som icke avser sjukvårds- eller läkarkostnader. Har försäkringen icke tagits i samband med tjänst — till denna kategori räknas försäkring enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete — beskattas endast utfallande livränta och då till reducerat belopp enligt 32 § 2 mom. kommunalskattelagen.

I samband med 1950 års lagstiftning på försäkringsbeskattningsområde vidtogs den ändringen i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen, att däri föreskrevs, att bestämmelsen att till skattepliktig inkomst icke räknas ersättning, som enligt vad i lag eller särskild författning är stadgat utgår till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete, jämväl skall avse ersättning, som utgår i de fall, då arbetsgivare står s. k. självrisk enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, dock ej i den mån ersättningen överstiger vad som skulle ha utgått vid försäkring enligt nämnda lag. Tidigare hade i dylika fall lönen under olycksfall i arbete beskattats hos den anställde såsom annan lön.

Avgift, som arbetsgivare enligt olycksfallsförsäkringslagen erlägger för den anställde, är avdragsgill för arbetsgivaren, om kostnaden är hänförlig till någon av de i kommunalskattelagen upptagna förvärvskällorna. I annat fall är avgiften icke avdragsgill för arbetsgivaren.

Departementspromemorian.

Det har i departementspromemorian erinrats om, att under samordningstiden ersättning på grund av yrkesskada i regel utginge från sjukkassa på sätt som vid vanlig sjukdom. De regler, som i promemorian föreslagits skola gälla beträffande sjukförsäkring, borde jämväl tillämpas, då ersättning på grund av yrkesskada utginge under samordningstiden.

Beträffande beskattningen av de förmåner som komme att utgå på grund av yrkesskadeförsäkringen, har i promemorian föreslagits, att någon ändring icke skulle ske i de beskattningsregler, som nu gällde med avseende å ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete och andra liknande författningar. Utfallande försäkringsbelopp borde alltså, vilket även förutsatts vid beloppens bestämmande, icke beskattas, såvida fråga icke vore om livränta. Livränta som utginge på grund av yrkesskadeförsäkringen, vare sig den utginge till den försäkrade eller till hans efterlevande, borde beskattas med reducerat belopp enligt skalan i 32 § 2 mom. kommunalskattelagen. Därest rätten till livränta utbötes mot kapitalbelopp, borde detta utgöra icke skattepliktig inkomst för mottagaren.

I departementspromemorian har jämväl berörts vissa spörsmål sammanhängande med den år 1950 införda bestämmelsen i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen om beskattning av lön i de fall, då arbetsgivare stode

självrisk enligt olycksfallsförsäkringslagen. Det har därvid påpekats, att den ifrågavarande bestämmelsen tillkom i syfte att undanröja olägenheterna av tidigare praxis, enligt vilken ersättning, som utgått på grund av försäkring för olycksfall i arbete, vore skattefri, medan skatteplikt föreläge för liknande ersättning, när arbetsgivaren med stöd av 15 § olycksfallsförsäkringslagen iklätt sig självrisk.

I departementspromemorian har återgivits vissa uttalanden av riksskattenämnden i en den 15 april 1953 till finansdepartementet inkommen skrivelse. I skrivelsen hade riksskattenämnden anmärkt, att det icke med säkerhet framginge av förarbetena till 1950 års lagstiftning rörande beskattningen av försäkringstagare huruvida det varit av lagstiftaren åsyftat att skattefriheten vid självriskfallen skulle gälla även i de fall, då arbetstagaren av sin arbetsgivare garanterats full lön under sjukledighet på grund av olycksfall i arbete — såsom fallet vore enligt statens allmänna avlöningsreglemente. Själva lagtexten gäve icke något stöd för den ståndpunkten, att utvidgningen av skattefriheten till självriskfallen icke skulle omfatta även de fall då full lön utginge.

Riksskattenämnden hade vidare framhållit i skrivelsen, att med en sådan tolkning av ifrågavarande bestämmelse i kommunalskattelagen den situationen uppkomme, att den skadade under den tid han vore sjukskriven på grund av olycksfall uppburde — förutom ersättning för sjukvård — en högre nettolön efter skatteavdrag än när han vore i tjänst. Han erhöle sålunda en överkompensation, som icke vore sakligt motiverad. Med hänsyn till den ovisshet, som på grund härav kunde råda beträffande bestämmelsernas tillämpning, hade vissa taxeringsmyndigheter vänt sig till riksskattenämnden med begäran om ett klarläggande uttalande härutinnan. En eventuell anvisning av riksskattenämnden till ledning för taxeringsmyndigheterna skulle emellertid, enligt nämndens uppfattning, icke kunna bli av annan innebörd än att skattefriheten borde gälla även för de fall, då arbetstagaren uppburde full lön under tjänstledighet på grund av olycksfall i arbete, givetvis med den inskränkningen att skattefriheten icke kunde omfatta större belopp än som motsvarade vad han skulle ha uppburit enligt olycksfallsförsäkringslagen. Eftersom lön i dylika fall i allmänhet bleve i sin helhet beskattad, skulle en anvisning av riksskattenämnden av en så vidsträckt innebörd icke överensstämja med vad som för närvarande i allmänhet tillämpades. Vidare syntes en sådan anvisning komma att medföra praktiska komplikationer. Riksskattenämnden hade därför ansett sig icke böra meddela någon anvisning i frågan. Det vore emellertid enligt riksskattenämnden angeläget att den oklarhet, som nu rådde på förevarande område, snarast möjligt skingrades genom författningsföreskrifter i ämnet.

Härefter anföres i departementspromemorian.

Samordningen mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen innebär, att för den som är försäkrad enligt S.F.L. ersättning kommer att under

samordningstiden utgå direkt på grund av sistnämnda lag även i de fall, då sjukdomen beror på olycksfall i arbete eller annan yrkesskada. Någon åtskillnad behöver alltså icke under samordningstiden göras mellan olika kategorier allt efter sjukdomens orsak. Endast om sjuktiden vid olycksfall i arbete eller annan yrkesskada är längre än samordningstiden, kommer i dessa fall ersättning på grund av yrkesskadeförsäkringen att utgå. Är en anställd sjukvårdsförsäkrad men icke sjukpenningförsäkrad enligt S.F.L., utgår vid olycksfall i arbete eller vid annan yrkesskada — liksom vid annan sjukdom — icke någon sjukpenning under samordningstiden men väl därefter. Detta gäller exempelvis barn under 16 år. Eventuellt kommer detsamma att gälla även för statsanställda och kommunalanställda, nämligen om dessa undantages från sjukpenningförsäkringen genom beslut av Kungl. Maj:t. Hur därmed kommer att ske är ännu icke avgjort.

Till den, som icke är försäkrad enligt S.F.L. (exempelvis här i landet icke mantalsskrivna utlänningar), kommer ersättning på grund av yrkesskadeförsäkringen att utgå redan från början av sjukdomstiden. Förmånernas art och storlek är därvid desamma som de förmåner, som enligt S.F.L. kan utgå under samordningstiden.

Av det sagda framgår, att arbetsgivare icke kommer att stå självrisk under samordningstiden, utom möjligen såvitt avser anställda, som icke är försäkrade enligt S.F.L. Detta medför att de påtalade olägenheterna av bestämmelsen i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen blir avsevärt reducerade. Enligt den av riks försäkringsanstalten utgivna redogörelsen för olycksfall i arbete år 1949 var nämligen sjuktidens längd vid olycksfall i arbete och annan yrkesskada i det övervägande antalet fall kortare än den vanliga samordningstiden nittio dagar. Totalt torde det antal fall årligen, där sjuktiden är längre än nittio dagar, icke uppgå till 10 000. Av dessa kan 2 000—2 500 fall beräknas hänföra sig till anställda hos staten eller andra arbetsgivare, vilka står självrisk.

Av de arbetsgivare, vilka står självrisk enligt olycksfallsförsäkringslagen, torde f. n. full lön vid olycksfall efter nittio dagars sjukdom utgivas endast av staten och vissa kommuner. I övriga fall torde sjuklönen utgivas endast med 60—75 procent av ordinarie lön. På grund härav torde angivna bestämmelse i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen efter sjukförsäkringsreformens genomförande icke föranleda överkompensation annat än beträffande arbetstagare i statens eller vissa kommuners tjänst. Det kan ifrågasättas om särskilda regler på beskattningsrättens område i syfte att förhindra överförsäkring är motiverade för dessa relativt fåtaliga fall. En anpassning av de löneförmåner, som skall utgå vid yrkesskada, synes med hänsyn till det ändrade läget i första hand böra prövas. Kan en sådan anpassning icke komma till stånd bör övervägas att undantaga arbetstagare i statens eller kommuns tjänst från förenämnda bestämmelse.

Remissyttrandena.

Frågan om beskattningen av de förmåner, som utfaller på grund av yrkesskadeförsäkringen, har i remissyttrandena i regel ansetts böra lösas på samma sätt som spörsmålet om beskattning av de förmåner, som kan utgå enligt S. F. L. De remissinstanser, vilka förordat skattefrihet för sjukförsäkringsförmånerna, har alltså ansett, att förmånerna enligt yrkesskadeförsäkringslagen skulle vara skattefria. Beträffande beskattningen av liv-

ränta, vilken ersättningsform icke förekommer i S. F. L., har i regel ingen erinran gjorts mot förslaget i promemorian att den skulle beskattas på samma sätt som livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen. *Thulebolagen* har emellertid haft en annan mening och framhållit, att ett konsekvent genomförande av skattefriheten för utfallande ersättningsbelopp vid sjuk- och olycksfallsförsäkring borde leda till att även livränta, som utginge på grund av socialförsäkring, bleve skattefri. I så fall skulle yrkesskadeförsäkringens livräntebelopp kunna sänkas något. Härigenom skulle skapas ökade förutsättningar för en sammanjämkning av sjukpenning och invaliditetslivränta. Genom en sådan sammanjämkning skulle man i fortsättningen slippa att röra sig med två olika ersättningstyper. Detta vore en vinning, eftersom gränsen dem emellan vore så oklar, att det alltid vore svårt att avgöra när sjukpenning skulle upphöra och livränta börja utgå. Det vore angeläget, att denna fråga ytterligare prövades innan förslag framlades rörande yrkesskadeförsäkringen.

Beträffande beskattningen av arbetstagare, som vid yrkesskada kommer att erhålla ersättning av arbetsgivaren på grund av att denne står s. k. självrisk enligt yrkesskadeförsäkringslagen, har *riksskattenämnden* uttalat.

Av den remitterade promemorian framgår, att de påtalade olägenheterna skulle komma att avsevärt minska genom den samordning av yrkesskadeförsäkring och sjukförsäkring, som man står i begrepp att genomföra. Olägenheterna skulle sålunda finnas kvar ehuru i mindre omfattning än nu. I promemorian ifrågasättes, om det kan vara motiverat att införa särskilda beskattningsregler till förhindrande av överförsäkring i de relativt fåtaliga fall, som sålunda komma att kvarstå. I första hand rekommenderas en anpassning av de löneförmåner, som skola utgå vid yrkesskada. Då det även enligt riksskattenämndens uppfattning är önskvärt att beskattningsföreskrifterna icke ytterligare kompliceras i detta avseende, lämnar nämnden dessa uttalanden utan erinran.

Departementschefen.

Det kan enligt min mening ifrågasättas om beskattningen av de förmåner, som utgår enligt olycksfallsförsäkringslagen, ur principiell synpunkt är riktigt utformad. Enligt lagen är arbetsgivaren försäkringstagare och icke den anställde. Den anställde erhåller visserligen ej något avdrag för försäkringsavgiften, men slipper å andra sidan skatta för värdet av den förmån, som består däri att arbetsgivaren betalar avgiften för försäkringen. Arbetsgivaren erhåller avdrag för premiekostnaden, om den är att hänföra till utgift i förvärvskälla i kommunalskattelagens mening. Är kostnaden icke hänförlig till sådan förvärvskälla utan att betrakta såsom utgift för levnadskostnader, torde avdrag icke medgivas. Av det totala beloppet för sådana avgifter torde endast en ringa del vara hänförlig till annat än utgift i förvärvskälla. Det skulle av dessa skäl måhända vara riktigtast att beskatta de belopp, som utfaller på grund av bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen. Att så enligt gällande regler ej sker torde bero

på sociala skäl. En bidragande orsak till att beskattning icke ansetts böra ske torde även vara det förhållandet, att ersättningsbeloppen tidigare varit relativt låga. Med hänsyn till det stora antalet fall torde en beskattning av beloppen vidare ha ansetts vara förenad med taxeringstekniska svårigheter.

I fråga om yrkesskadeförsäkringen ställer sig förhållandena annorlunda. Som i departementspromemorian anförts kommer på grund av reglerna om samordning mellan sjukförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen ersättning vid yrkesskada i flertalet fall att utgå såsom sjukpenning enligt bestämmelserna i S.F.L. och således, om vad jag förut förordat godtages, bli skattefri. De fall, då sjukpenning enligt den föreslagna yrkesskadeförsäkringslagen kommer att utgå, blir alltså tämligen få och i huvudsak endast sådana, vid vilka yrkesskadan varat längre tid än 90 dagar utan att livränta börjat utgå, och sådana, då den anställde icke är försäkrad enligt bestämmelserna i S. F. L. Några svårigheter ur administrativ synpunkt torde därför icke behöva följa vid beskattning av sjukpenning enligt yrkesskadeförsäkringslagen. De föreslagna beloppen för livräntor enligt sistnämnda lag torde vara tillräckligt höga för att kunna beskattas i sin helhet. Sjukpenningen skulle däremot, om den bleve beskattad, bli av lägre värde än sjukpenning enligt S.F.L., som jag tidigare föreslagit skola bli skattefri. Med hänsyn till den samordning, som har ansetts böra föreligga mellan sjukpenning enligt S. F. L. och sjukpenning enligt yrkesskadeförsäkringslagen, anser jag mig kunna förorda att icke heller sjukpenning enligt yrkesskadeförsäkringslagen skall beskattas hos mottagaren. Beträffande livräntorna enligt sistnämnda lag är jag icke beredd att utan närmare utredning förorda någon annan lösning än den som föreslagits i promemorian. Jag ämnar emellertid under den närmaste tiden låta undersöka, om icke en omprövning bör göras av nu gällande regler för beskattning av sådana livräntor. Befinnes detta böra ske, får jag alltså vid ett senare tillfälle ånyo anmäla denna fråga.

I övrigt föranleder uttalandena i promemorian om beskattningen av förmaner enligt yrkesskadeförsäkringslagen icke erinran från min sida.

Av sjukförsäkringsreformen föranledda spørsmål rörande beskattningen av arbetsgivare.

Departementspromemorian.

I sådana fall, då arbetsgivare på grund av överenskommelse enligt 28 § S.F.L. uppburit arbetstagare tillkommande ersättning från sjukkassa, borde enligt vad som anförts i departementspromemorian arbetsgivaren upptaga ersättningen såsom skattepliktig inkomst, om den av honom till den anställde utbetalade sjuklönen vore att hänföra till omkostnad i förvärvskälla. Vore sjuklönen icke avdragsgill, borde däremot det från sjukkassan uppburna beloppet icke beskattas hos arbetsgivaren. I promemorian har uttalats att man redan med nu tillämpade beskattningsprinciper torde komma

till ett sådant resultat, varför någon författningsändring icke syntes erforderlig.

I departementspromemorian har vidare erinrats om att arbetsgivare även i vissa andra fall kunde få ersättning från sjukkassan. Sålunda kunde arbetsgivare som själva ordnar med läkarvård eller vidtager andra sjukvårdande åtgärder så att sjukkassans utgifter för sjukvårdsförsäkringen kan antagas minska under vissa i 19 § S. F. L. angivna förutsättningar erhålla skälig gottgörelse från sjukkassan för sina kostnader. Vidare kunde redare för svenskt fartyg, som jämlikt sjömanslagen haft att vid sjömans sjukdom vidkännas kostnader för läkarvård eller sjukhusvård för sjömannen, erhålla gottgörelse för kostnaden hos sjukkassan.

Det har i promemorian förutsatts, att i de fall, då arbetsgivare vidtagit åtgärder av angiven beskaffenhet, kostnaden för åtgärden vore avdragsgill i förvärvskälla såsom utgift för arbetsgivaren. I så fall borde den ersättning, som arbetsgivaren erhållit från sjukkassan, av honom upptagas såsom skattepliktig inkomst. Så torde böra ske redan enligt gällande bestämmelser, varför någon författningsändring av denna anledning icke syntes påkallad.

Beträffande arbetsgivarens utgifter i form av arbetsgivarebidrag har i departementspromemorian framhållits, att sådana utgifter för närvarande vore avdragsgilla för arbetsgivare, om de hänförde sig till någon i kommunal-skattelagen angiven förvärvskälla. Någon ändring härav syntes icke böra ske.

Remissyttrandena.

Frågan hur beskattningen av arbetsgivare skulle utformas i nu angivna fall har endast berörts i ett par remissyttranden.

Kammarrätten finner det tveksamt om de i promemorian åsyftade ersättningarna från sjukkassa kunde inrymmas bland skattepliktiga intäkter i någon förvärvskälla. Kammarrätten ansåge det därför vara erforderligt för att undanröja tveksamhet, att det utsades i författningen, att dylika arbetsgivare tillkommande inkomster vore skattepliktiga. Sådan författningsändring torde icke kunna ske på annat sätt än genom tillägg till vederbörliga lagrum under de inkomstslag, som kunde komma ifråga. Emellertid ville kammarrätten i denna fråga i första hand föreslå en annan lösning. Dessa bidrag skulle med den i promemorian föreslagna ordningen gå in och ut i arbetsgivarnas bokföring. Ur beskattningssynpunkt skulle någon skillnad icke uppkomma om beloppen i stället hänfördes till icke skattepliktig inkomst och avdrag icke medgaves för den del av omkostnaderna, som motsvarade vad arbetsgivarna uppburit från sjukkassa. Såvitt kammarrätten kunde finna skulle för arbetsgivarna snarare uppkomma fördelar än nackdelar om sistnämnda ordning bleve gällande. Ur lagteknisk synpunkt skulle härjämte avsevärda fördelar vinnas. I stället för de författningsändringar, som enligt vad nyss sagts torde följa av promemorieförslaget, skulle allenast en komplettering av den föreslagna lydelsen av 19 § kommunal-skatte-

lagen vara erforderlig. Mot denna skattefrihet för arbetsgivare skulle givetvis svara, att avdrag för sjuk- och läkarvårdskostnader respektive sjuklön endast kunde medgivas till den del desamma överstege arbetsgivarnas bidrag från sjukkassa. Jämväl detta torde kunna utsägas i 19 § kommunalskattelagen. Med en sådan författningsbestämmelse vunnas även, att ersättning från sjukkassa alltid vore skattefri samt att bidrag till arbetsgivare från sjukkassa och motsvarande utgift beskattades lika vare sig bidraget uppbures respektive utgiften skedde i förvärvskälla eller ej. Då kammarrätten förordade denna ordning, förbisåge kammarrätten icke, att taxeringsmyndigheterna med denna ordning kunde åsamkas visst ytterligare kontrollarbete.

Jämväl *tjänstemännens centralorganisation* har funnit det tveksamt, om nuvarande beskattningsprinciper ledde till det i promemorian åsyftade resultatet i fråga om beskattning av arbetsgivare.

Departementschefen.

Samtliga remissinstanser har varit eniga om att arbetsgivare bör underkastas beskattning för de belopp, som han uppbär från sjukkassa, om han erhåller avdrag för de utgifter beloppen avser att täcka. Som av kammarrättens remissyttrande framgår kan man emellertid tänka sig två alternativ för beskattningsreglernas utformning. I stort sett torde man nå samma resultat, vilket alternativ man än väljer. Då det av kammarrätten förordades alternativet att icke beskatta ersättningsbeloppen och icke medgiva avdrag för motsvarande utgifter torde åsamka taxeringsmyndigheterna visst merarbete utan att medföra särskilda fördelar för arbetsgivarna, vill jag för egen del förorda den i promemorian föreslagna ordningen. Genom ett tillägg till anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen kan det i promemorian upptagna förslaget erhålla författningsmässig täckning.

Ändring av 33 § taxeringsförordningen.

Enligt 33 § taxeringsförordningen skall vissa arbetsgivare till ledning vid taxeringen för inkomst lämna vissa uppgifter för anställda angående deras förmåner under föregående år i avlöning, arvode eller annan ersättning för utfört arbete. Sådan uppgiftsskyldighet föreligger för arbetsgivare, som är statlig eller kommunal myndighet eller juridisk person, samt för annan arbetsgivare, om förmånerna utgått från av honom utövad rörelse eller från av honom bedrivit jordbruk eller skogsbruk. Uppgiftsskyldighet föreligger dock icke för tillfälligt arbete, om ersättningen under året utgått med mindre än 100 kronor till samme mottagare. I 33 § andra stycket taxeringsförordningen angives närmare vad sådan uppgift skall innehålla. Bestämmelserna därstädes bör kompletteras med en föreskrift, att om arbetsgivare med stöd av S. F. L. uppburit den anställde tillkommande sjukpenning, i uppgiften skall angivas beloppet av vad sålunda uppburits. Det är, som tidi-

gare framhållits, önskvärt att arbetsgivaren för att underlätta deklarationsförfarandet för den anställda låter denne få avskrift av den uppgift som arbetsgivaren avlämnar till taxeringsmyndigheterna.

Ikraftträdande.

De ifrågasatta ändringarna i kommunalskattelagen bör träda i kraft den 1 januari 1955, men äldre bestämmelser bör gälla vid 1955 års taxering och vid eftertaxering för år 1955 eller tidigare år.

Den föreslagna ändringen i taxeringsförordningen bör träda i kraft den 1 januari 1956.

Departementschefens hemställan.

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

2) förordning om ändrad lydelse av 33 § taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Föredragande departementschefen hemställer, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Birgit Warholm.

⁴ *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 64.*